

glasilo organizacije združenega dela Iskra - industrija IEZE
tovarna baterij Zmaj Ljubljana

ZMAJ

naš glas

6

junij

1976 letnik XI

Splošno izobraževalna
knjižnica

61290 GROSUPLJE
Adamičeva 15

V tej številki objavljamo:

ŠIROKO ZASNOVANA AKCIJA

PRAVICA IN DOLŽNOST

POSJOJLO ZA CESTE

SAMOUPRAVNI NADZOR V ZDRAVSTVU

PRISPEVKI IZ OSEBNEGA DOHODKA

GRADIMO OBJEKT ZMAJA

IMATE NOVE IDEJE ?

SREČNO ZA VOLANOM

BATERIJADA JE MIMO

PREVENTIVNA LETOVANJA

STROŠKI NAŠE MALICE

NA DOPUSTU NISI SAM

PISMO IZ BRIGADE

BOLEZEN NAŠEGA ČASA

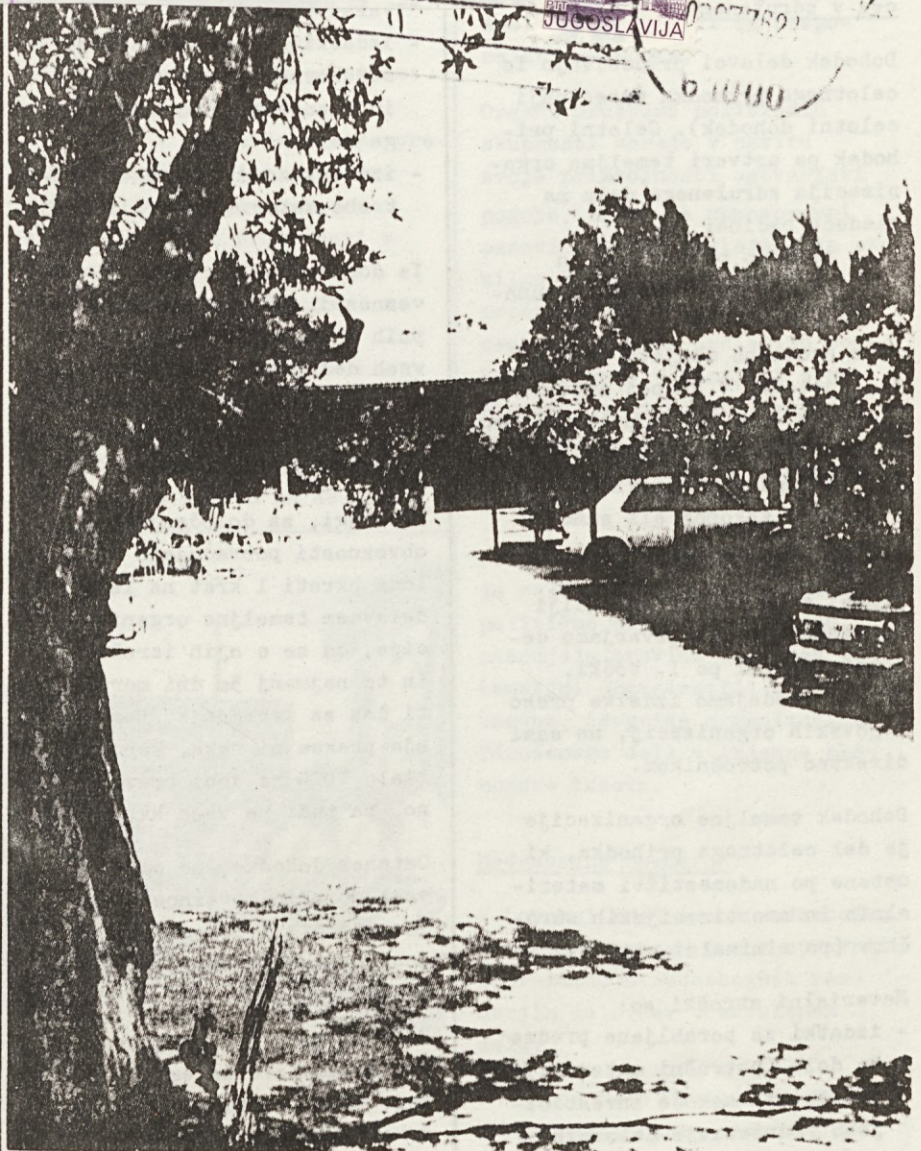
PRIČAKOVAL VAS JE STOL

ODDIH MED NARCISAMI

URESNIČENA POZABLJENA IDEJA

NASVIDENJE V BENTJERNEJU

in še druge zanimivosti !

NOGO KONCA IN ODDIHA V NAŠEM POČITNIŠKEM DOBU V JULIJU IN AVGUSTU

široko zasnovana akcija

Začeli smo z razpravo o osnutku zakona o združenem delu. Dolej velja omeniti predvsem obravnave na političnem aktivu in posameznih delovnih skupinah. V našem glasilu pa objavljamole nekaj drobcev iz obširnega gradiva, po katerem bi moral odločneje seči sleherni izmed nas.

Družbeno ekonomski odnosi delavcev v združenem delu

Dohodek delavci pridobivajo iz celotnega prihodka (dosedanji celotni dohodek). Celotni prihodek pa ustvari temeljna organizacija združenega dela na sledeče načine:

1. s prodajo proizvodov in storitev na domačem in zunanjem trgu
2. s svobodno menjavo dela
3. z deležem v skupaj ustvarjenem dohodku iz naslova združevanja dela in sredstev
4. na druge načine, ki so določeni z zakonom ali samoupravnim sporazumom.

V naši temeljni organizaciji združenega dela ustvarjamo celotni dohodek po 1. točki, vendar prodajamo izdelke preko trgovskih organizacij, ne sami direktno potrošnikom.

Dohodek temeljne organizacije je del celotnega prihodka, ki ostane po nadomestitvi materialnih in amortizacijskih stroškov (po minimalni stopnji).

Materialni stroški so:

- izdatki za porabljene predmete dela (potrošni material)
- izdatki za tekoče investicijsko vzdrževanje delovnih sredstev
- izdatki za storitve

- izdatki za tekoče potrebe varstva pri delu
- izdatki za tekoče potrebe strokovnega izobraževanja in znanstveno raziskovalnega dela
- izdatki za druge tekoče potrebe materialne proizvodnje.

Iz dohodka se poravnava obveznosti, ki imajo značaj skupnih in splošnih obveznosti vseh delavcev v združenem delu in splošne družbene obveznosti, (dosedanje pogodbene in zakonske obveznosti).

Predlogi, za določanje teh obveznosti posredujejo praviloma hkrati 1 krat na leto delavcem temeljne organizacije, da se o njih izrečejo in to najmanj 30 dni morajo imeti čas za izrekanje. Dosedanja praksa ni taka, ker materiala TOZD ne dobi pravočasno, pa tudi ne vseh hkrati.

Ostanek dohodka, po odbitku vseh gornjih obveznosti, se imenuje čisti dohodek, ki ga dosedanja zakonodaja ne pozna.

Delavci temeljne organizacije z osebnim izrekanjem sprejmejo samoupravni splošni akt, s katerim določijo osnove in merila za razporejanje čistega dohodka. V naši TOZD imamo sa-

VSEBINA

I. KNJIGA

Prvi del: TEMELJNE DOLOČBE

Drugi del: DRUŽBENO-EKONOMSKI ODNOSI DELAVCEV V ZDRUŽENEM DELU

1. poglavje:

Odnosi pri pridobivanju dohodka

1. odd.

2. odd.

1. l.

2. l.

3. l.

4. Pridobivanje dohodka iz drugih virov

3. oddelček: Družbeno-ekonomski položaj delovnih ljudi, ki osebnim delom samostojno opravljajo poklicno dejavnost

II. poglavje:

Odnosi v delitvi in razporejanju dohodka

1. oddelček: Določevanje dohodka

2. oddelček: Določevanje

TEMELJNE DOLOČBE

1. člen

Delavci pri urejanju svojega vladajočega položaja v združenem delu in družbi upravljajo svobodno, neposredno in enakopravno odnose demokratične povezanosti ter vzajemne odvisnosti, v skladu s svojimi celotno družbeno delo v organizacijah združenega dela, drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter v celoti.

Socialistični samoupravni družbeno-ekonomski odnosi v združenem delu zagotavljajo, da upravljajo delavci na podlagi pravice delovanja s sredstvi ter enakih pravic, obveznosti in odgovornosti pri proizvodnji in drugih sredstev družbene proizvodnje lastniki v svojem, skupnem in splošnem družbenem delu, pogoje in rezultate svojega dela.

Pri urejanju splošnih delovnih pogojev ter pri usklajevanju, nju in družbenem planiranju v združenem delu so delavci tudi prek svojih delegacij in delegatov v skupščinah družbenih skupnosti v okviru svojih z ustavo, zakonom in statutom njih pravic in dolžnosti.

2. člen

Temelj socialističnega samoupravnega združenega dela so:

- oblast delavskega razreda in vseh delovnih ljudi;
- družbena lastnina produkcijskih sredstev, ki izključuje koli sistem podrejanja človeka in izkoriščanja tujega dela in pravljanjem odtujenosti delavskega razreda in delovnih ljudi produkcijskih sredstev in drugih pogojev za delo in rezultatov tavlja samoupravljanje delovnih ljudi v proizvodnji in v delu voda dela ter usmerjanje razvoja družbe na samoupravnih temeljih, da se pod enakimi pogoji vključijo v zdru-

samoupravni sporazum, ki določa merila delitve ustvarjenega dohodka in ga bo potrebno dopolniti po sprejetju tega zakona.

V skladu z zakonom in samoupravnim sporazumom razporejajo delavci temeljne organizacije čisti dohodek za:

- osebne dohodke
- skupno porabo (sklad skupne porabe)
- razširitev materialne osnove dela (poslovni sklad)
- ustvarjanje in obnavljanje rezerv (rezervni sklad).

Osebnih dohodkov se delijo po merilih, ki so dogovorjeni s

samoupravnim sporazumom. Ose-
bni dohodek delavca se obli-
kuje po rezultatih njegovega
dela in po njegovem osebnem
prispevku k povečanju dohod-
ka temeljne organizacije (z
njegovim živim delom in go-
spodarjenjem z družbenimi
sredstvi).

Med letom prejema delavci
mesečne akontacije osebnih
dohodkov, ob končnem obra-
čunu pa se mora vsakemu de-
lavcu pismeno vročiti končni
obračun njegovega osebnega
dohodka, ki mora vsebovati:

- skupni znesek osebnega dohod-
ka, izkazan po osnovah in me-
rilih, po katerih so se deli-
la sredstva za osebne dohod-
ke,
- znesek sredstev za osebne do-
hodke, ki so bila iz njegove-
ga osebnega dohodka združena
za zagotavljanje skupnih po-
treb, izkazan po namenih,
- znesek sredstev, ki so bila
iz njegovega osebnega dohodka
izločena za splošne družbene
potrebe,
- znesek dela sredstev skupne
porabe iz čistega dohodka,
obračunan na delavca po osno-
vah in merilih določenih s
samoupravnim sporazumom,

- znesek čistega osebnega
dohodka.

Po dosedanjih predpisih mora
delavec dobiti tak obračun me-
sečno, razen podatka po četrti
alineji.

Zakon torej ne govori več o
bruto in neto osebnem dohodku,
pač pa o delu osebnega dohodka,
ki ga je delavec prispeval za
skupne potrebe, oziroma sploš-
ne družbene potrebe ter o čis-
tem osebnem dohodku, ki ga je
delavec prejel na roko.

Zakon tudi v 123. členu določa
kazalce, po katerih mora vsaka
temeljna organizacija izkazo-
vati rezultate dela delavcev
in poslovanja temeljne organi-
zacije. Takega določila
doslej ni bilo. Ti kazalci so:

- dohodek na delavca
- dohodek v primerjavi s povpre-
čno uporabljenimi sredstvi
- čisti dohodek na delavca
- akumulacija v primerjavi z
dohodkom
- akumulacija v primerjavi s
čistim dohodkom
- akumulacija v primerjavi s
povprečno uporabljenimi sred-
stvi
- osebni dohodek in sredstva
za skupno porabo na delavca

- čisti osebno dohodek na de-
lavca.

Zakon še nadalje vsebuje določi-
la o obvezni sestavi tromese-
čnih periodičnih obračunov in
zaključnem računu.

Če temeljna organizacija ne more
zagotoviti sredstev za osebne
dohodke po merilih samouprav-
nega sporazuma in sredstev za
minimalno akumulacijo, morajo
sprejeti program ukrepov za
odstranitev motenj, ki so po-
vzročile neustrezen rezultat
poslovanja.

Pravice, obveznosti in odgo-
vornosti organov družbeno
političnih skupnosti pri pri-
dobivanju, delitvi in razpo-
rejanju dohodka.

Organi družbeno političnih
skupnosti morajo v okviru
svoje pristojnosti ugotvarjati
pogoje, da se na samoupravni
osnovi čimbolj usklajeno in sta-
bilno razvijajo odnosi pri
pridobivanju dohodka v združe-
nem delu ter da uskladijo pose-
bne interese v temeljni orga-
nizaciji z njihovimi skupnimi
interesi, izraženimi v samo-
upravnih sporazumih in drugih
aktih.

Osnutek zakona naprej podrobne-
je razčlenjuje kako družbeno
politične skupnosti začasno
omejujejo pravice delavcev v
temeljni organizaciji in kako
ukrepa, če pride organizacija
združenega dela v izjemne eko-
nomske težave.

Medsebojna razmerja

V tovarni ZMAJ imamo medsebojna
razmerja urejena s samoupravnim
sporazumom o medsebojnih raz-
merjih delavcev v združenem
delu.

V bodoče bodo temelji za ure-
janje medsebojnih razmerij v

/ naslednja stran /

Politični aktiv je razpravljal o osnutku zakona o združenem delu

široka akcija

tovarni urejeni s samoupravnim sporazumom o združevanju delavcev v temeljno organizacijo.

Te temelje bomo morali podrobneje razdelati v samoupravnem splošnem aktu - po vsej verjetnosti bo to pravilnik s katerim bomo urejali medsebojna razmerja.

Termin "medsebojna razmerja" bomo zopet zamenjali z "delovnimi razmerji".

Tako kot sedaj, bo moral delavec ob sklenitvi delovnega razmerja pisмено izjaviti, da je seznanjen s samoupravnim sporazumom o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji in samoupravnim splošnim aktom - pravilnik - s katerim se urejajo medsebojna razmerja.

Smatramo, da v bodoče ne bomo imeli več sveta za medsebojna razmerja ampak samo delavski svet in ustrezne komisije. O medsebojnih razmerjih bi odločal delavski svet in to

ločeno za Ljubljano in obrat Šentvid.

V splošnem aktu bo pomembno poudariti, da je delavec v skladu s predpisi lahko razporejen na vsako delovno mesto oziroma na vsako nalogo, ki ustreza njegovi strokovni izobrazbi oziroma delovni zmožnosti. Takšna stališča že dosedaj niso bila sporna, vendar smo v praksi pogosto naleteli na težave in odpore.

Še posebej bomo morali poudariti določilo 154. člena osnutka zakona, ki govori, da ima delavec pravico in dolžnost, da vestno in marljivo opravlja zaupano mu delo in naloge in je dolžan upoštevati določeno delovno disciplino in je za takšno ravnanje tudi odgovoren. Spoštovanje delovne discipline je še posebej aktualno, zato bomo morali do tega vprašanja zavzeti v našem aktu ustrezno stališče.

V precejšnji meri bomo korigirali določila, ki urejajo delavčevo disciplinsko in materialno odgovornost v tovarni. Predvsem bomo morali odpraviti revizijo sedaj predvidenih hujših kršitev delovnih

in drugih obveznosti in jih uskladiti s kršitvami, ki so predvidene v osnutku zakona. Za hujše kršitve se kot nove oblike disciplinskih ukrepov uvaža, denarna kazen, ki bo lahko izredno uspešen instrument v preprečevanju nekaterih vrst kršitev delovne discipline v tovarni.

Zanimivo je dejstvo, da bodo v bodoče v disciplinski komisiji sodelovale tudi osebe izven temeljne organizacije.

V bodoče bomo morali v večji meri upoštevati stališča sindikata in upoštevati njegovo mnenje v disciplinskem postopku.

Glede prenehanja delovnega razmerja zakon ne prinaša veliko novih rešitev. Važno je poudariti določilo ki pravi, da če pride TOZD v ekonomske težave zaradi česar delo določene števila delavcev ni več potrebno, lahko delavci odločijo, da tistim delavcem, ki so s svojim neodgovornim odnosom pri delu povzročili, da je TOZD prišla v ekonomske težave, preneha delovno razmerje. Osnutek tudi predvideva, da delavcu, ki ni zmožen opravljati dela na

svojem delovnem mestu, preneha delovno razmerje, če noče delati na delovnem mestu, ki ustreza njegovi dejanski sposobnosti. Z zakonom sta določeni dve novi obliki prenehanja delovnega razmerja po zakonu: če delavec ne podpiše samoupravnega sporazuma o združevanju delavcev v temeljni organizaciji in če izpolni pogoje za pokojnino.

Odločanje delavcev

Osnutek zakona podrobneje razčlenjuje ustavna načela, ki govorijo o odločanju delavcev, nekatera vprašanja pa nam prepušča, da jih uredimo sami s statutom ali samoupravnim sporazumom o združitvi.

V aktih bomo morali poudariti pravico in dolžnost osebne izrekanja, kajti v vsakodnevni praksi se nam že pre pogosto dogaja, da se nekateri delavci nočejo izreči o neki odločitvi (lažna nevtralnost, mlačnost, oportunistem, nezainteresiranost - delavci na zbore delavcev pogosto ne dvigujejo roke ob glasovanju o neki odločitvi.

Osnutek zakona še posebej poudarja odločanje z referendumom in na zbore delavcev. Zakon določa primere o katerih se odloča z referendumom, nam pa dopušča možnost, da v statutu predvidimo takšno odločanje še za druge primere.

Ocenjujemo, da pri uresničevanju določil v neposredni praksi ne bomo imeli težav, saj smo že sedaj vse pomembnejše odločitve sprejemali na zboru delavcev. Vprašanje pa je, kako bomo uspeli realizirati določila o referendumu, kjer je sigurno veliko odprtih vprašanj.

pravica in dolžnost

Pred nami je veliko napisanih razprav o osnutku Zakona o združenem delu. Priprave za tolmačenje osnutka Zakona o združenem delu so skoraj pri kraju. Natisnane so brošure in razna dodatna tolmačenja. Glede na velike predpriprave in rojevanje tega osnutka Zakona o združenem delu, ki smo ga vsi težko pričakovali lahko trdimo, da ga je ves demokratski svet sprejel pohvalno s pripombo, da tako napisanega zakona v korist delavca še ni imela nobena država. Naj se ne čudimo, če bodo nekateri sindikati v svetu povzeli ta Zakon in ga prilagodili svojim okoliščinam.

Ta Zakon je sedaj pred nami in naša naloga je, da ga vsaj prečitamo, da kar nam ni jasno označimo in na razpravi vprašamo in dejemo pripombe. Nalogo o realizaciji javne razprave sta pre-

vzela sindikat in Zveza komunistov. Njihova dolžnost je, da Zakon tolmačita kot se to zahteva in nudita vsa pojasnila delavcu - samoupravljalcu.

Covorimo, da je to Zakon ali Ustava v malem za našega samoupravljalca. Dokaj žalostno pa se ugotavlja, da ga ta niti ne prečita kaj šele da bi o Zakonu razpravljali. Dolžnost vseh članov ZK je, da Zakon o združenem delu v okviru svoje OZK proučijo, ga dalje tolmačijo in dajejo svoje pripombe. Zakaj ravno člani ZK? Saj nismo pozabili na sklepe in smernice X. kongresa ZKJ, ki bazirajo na temeljih Ustave. Ravno tako sklepi šeste seje CK ZKS zajemajo naloge komunistov pri obravnavi osnutka Zakona o združenem delu. /Sklepi so bili objavljeni v

/ naslednja stran /

Zakon nam dopušča tudi časovno in krajevno ločeno odločanje - če je to učinkovitejše in racionalnejše - kar je važno glede na ločenost obrata Šentvid in Ljubljane. Dalje dopušča možnost, da se zbori delavcev organizirajo po manjših organizacijskih enotah, če je to racionalnejše - torej bomo lahko obdržali našo obliko sklicevanja zbora delavcev po delovnih skupinah, ki je za nas ugodnejša in bolj učinkovita (majhen prostor, delo v izmeni ...)

V naših aktih - statutu bomo morali zagotoviti čvrsto povezavo med delegati in delovno sredino, saj zakon ne loči več med neposrednim in posrednim odločanjem - vse oblike odločanja morajo biti neposredna dejavnost vsakega delavca. Posebno pozornost bomo morali posvetiti pri opredeljevanju funkcioniranja celotnega delegatskega sistema v TOZD, DO in SOZD.

pravica in dolžnost

prilogi Komunista št. 20, dne 17.5.1976/.

Cit.:

1. Komunisti moramo biti pobudniki, organizatorji in usmerjevalci celotne družbeno politične aktivnosti v javni razpravi...
2. Komunisti moramo s svojim delovanjem v sindikatu in SZDL zagotoviti, da bo z idejnopolitičnimi temelji zakonskih rešitev, s pravo vsebino zakona ter s temeljnimi vzroki obstoječih družbenih protislovij seznanjen najširši krog delavcev in delovnih ljudi...
3. Komunisti moramo ob konkretnem opredeljevanju posameznika do idejnopolitične zasnove Zakona v celotni javni razpravi z uresničevanjem svoje družbenopolitične odgovornosti na osnovi sklepov 5. seje CK ZKS redno in kritično preverjati dosežene rezultate ter na podlagi ocen odkrivati in prepoznavati nosilce in pojave, ki ovirajo in preprečujejo prizadevanja za odpravo nasprotij, v katera sta vpeta odtujeno družbeno ekonomski položaj in vloga delavcev in delovnih ljudi ..."

Iz izvlečkov sklepov šeste seje CK ZKS je jasno, kakšne so odgovornosti članov ZK, zato pogledimo kaj pravi v zvezi z Zakonom Dušan Pogdanov, podpredsednik sveta ZSJ v svojem referatu: Cilj politične akcije organizacij sindikata v TOZD in OZD je hitreje premagovati zastojanje in oklevanje v procesih združevanja. Delavec mora dojeti, da je samo v dosledno uresničenih samoupravnih odnosih možno uveljaviti ustvar-

jalnost in produktivno delo in da je samo tako resno pričakovati boljše in stabilnejše rezultate gospodarjenja, večji dohodek in višji življenjski standard. Osnutek zakona opredeljuje združeno delo predvsem kot družbeno-ekonomski odnos. Torej gre za združevanje dela in sredstev v rokah delavca od materialnih pogojev in od rezultatov dela. Takšen pristop opredeljuje tudi sistem organiziranosti dela.

Osnutek zakona izhaja iz integracije združenega dela na ekonomskih osnovah in iz moči in položaja delavca, da v pogojih enakopravnosti in medsebojne solidarnosti obvlada proces družbene reprodukcije in razvoj družbe kot celote. Sistem organiziranosti mora delavcu omogočiti da odloča o vseh vprašanjih upravljanja dela in družbenih sredstev in da si na teh temeljih zagotovi materialni in družbeni položaj po ustavnih določilih.

Po osnutku zakona je temeljna organizacija združenega dela vedno del delovne organizacije. Ona ne more obstajati izven de-

lovne organizacije in ne more hkrati biti v sestavi več delovnih organizacij. Istočasno se temeljna organizacija združuje v sestavljene organizacije združenega dela samo prek delovne organizacije kot njen integralni del. Torej osnutek zakona ponovno uveljavlja delovno organizacijo kot obvezno obliko samoupravnega organiziranja združenega dela, oziroma kot samostojno samoupravno organizacijo delavcev povezanih s skupnimi interesi v delu in organiziranih v TOZD v njenem sestavu in kot enega izmed obveznih členov v verigi nadaljnega združevanja delavcev v sistem združenega dela.

Pri tem ne sme priti do dvomov o neodtujljivih pravicah delavca, ki jih ta uresničuje v TOZD in tudi ni možno od delavca odtujevati pravice, dolžnosti, dohodek in sredstva iz dohodka. Na drugi strani pa moramo hitro premagati pojmovanja, da sta položaj in vloga TOZD močnejša čim "labilnejši" so odnosi v delovni organizaciji. V bistvu gre za to, da so v nekaterih celicah ostvarjeni v osnovi pod-

Z voznim parkom zatrpano Zmajevo dvorišče katerikoli dan v tednu

jetniški odnosi ali da so prišla do izraza skupinsko lastniška pojmovanja. Takšni odnosi niso omogočali širše in neposrednejše udeležbe delavcev v samoupravljanju in razpolaganju z dohodkom pa tudi ne ustvarjanju večje kohezije v združenem delu.

S tega stališča mora biti vsaka izmed določenih oblik organiziranja združenega dela ne more giti sama sebi zadostna.

Izkušnje kažejo, da združevanje dela in sredstev ni le ustavna dolžnost, temveč tudi objektivna nujnost, da bi združeno delo zavlačalo nad celotno družbeno reprodukcijo in postalo prevladujoča družbena sila. Proces združevanja ne sme biti po panogah in teritorijih, ker je interes združenega dela širšega pomena. Združevati se je treba na osnovah prave skupnosti in trdnega delavsko razrednega interesa.

V uresničevanju teh oblik samoupravljanja se v praksi pojavljajo problemi, zlasti v tistih organizacijah združenega dela, ki niso dosledno organizirane po ustavnih načelih. Da bi zagotovile ustavni koncept neposrednega odločanja delavcev, so mnoge organizacije določile preširok krog vprašanj o katerih se odloča na zbori, ne da bi mislile na to, ali je to tudi uresničljivo. Zbori so velikokrat nepripravljeni. Ob predlaganju rešitev niso predložili tudi učinki in posledice njihovega uveljavljanja. Zato se zbori delavcev lahko spremenijo v zaslon in sredstvo manipuliranja z demokratičnimi oblikami odločanja.

Istočasno se delavski sveti ne upoštevajo kot samoupravni organi celo v pristojnostih, ki so jim normativno dane. S številnimi vprašanji in pristojnostmi delavskega sveta so se ukvarjali zbori delavcev ali poslovodni organi, kar je vodilo

do razvrednotenja vloge delavskega sveta, ki mu je dana z ustavo. Delavski svet je bil pogosto koridor za komuniciranje poslovodnih organov z zbori delavcev. Toda delavski svet je hrbtenica samoupravljanja.

Osnutek zakona krepi vlogo delavskega sveta in določa odgovornost poslovodnih organov predvsem do delavskega sveta. Gre za pomanjkljivosti in probleme v delovanju zborov delavcev, za postavljanje referendumov, za neadekvatno delovanje samoupravnih organov.

To je oviralo, da so se te samoupravne oblike uresničevale in uveljavljale v skladu z mestom in vlogo, ki jim jo daje ustava. Takšno prakso presegajo rešitve osnutka zakona, sindikat pa je odgovoren, da se le-te tudi uresničijo.

Iz zapiskov dr. Vratuša lahko povzamemo njegova razmišljanja o Zakonu združenega dela, ki pravi: Ustava postavlja trdne osnove za nastajanje samoupravnega družbeno ekonomskega odnosa med delavci v materialni proizvodnji in delavci v dejavnostih, kakršne so: znanost, izobraževanje, kultura, zdravstvo, socialno skrbstvo. To pomeni, da delavci v temeljnih organizacijah združenega dela materialne proizvodnje tudi v navedenih družbenih dejavnostih odločajo o sredstvih, ki so potrebna za zadovoljevanje potreb na teh področjih in za razširjeno reprodukcijo v njih. To pa zagotavlja družbenoekonomske in vse druge pogoje za kar največji tehnološki napredek in razvoj znanja.

Nazadnje pa ustava osvobaja združenega delavca strahu, da bi lahko postal žrtev tehnološkega napredka, to je "tehnološki presek", če bo vlagal v razvoj in uvajanje moderne tehnologije.

Upam, da se bova zdaj slišala!

Ustavno določilo je glede tega izrecno jasno. Delavec, dokler mu ni zagotovljeno drugo delovno mesto, ki ustreza njegovim sposobnostim in kvalifikaciji, namreč ne more izgubiti dela v TOZD, če postane njegovo delovno mesto v tej organizaciji zaradi tehnoloških ali drugih izboljšav, ki prispevajo k povečanju produktivnosti dela, odvečno.

Osnutek zakona o združenem delu razčlenjuje te postavke in natančneje določa pravice in obveznosti delavcev v takšnih okoliščinah, izhaja pa iz dejstva, da je tehnološki napredek eden izmed glavnih dejavnikov napredka, povezovanja, združevanja in integracije. Več določil je zlasti v delitvi dohodka, ki stimulira vlaganje v moderno tehnologijo.

Eno izmed osnovnih vprašanj socializma, kot zgodovinske dobe v razvoju človeštva je kako doseči, da človeško delo postane bolj produktivno in bolj človeško, kot v kateremkoli dosežanju družbenem sistemu. Z drugimi besedami, kako doseči, da proizvodne sile rastejo čim hitreje in da delovni človek čim popolneje obvlada pogoje dela in rezultate svojega in družbenega dela v celoti, da vloži sredstva, to je minulo in tekoče delo, ki ga opravlja

/ naslednja stran /

pravica in dolžnost

delavec na svojem delovnem mestu, bodisi v proizvodnji materialne dobrine ali na drugih področjih družbenega dela, prispevajo k povečanju bogastva in blaginje vseh ljudi.

Osnovni dejavniki za ustvarjanje takšnih pogojev so: svoboda, vzpodbuda in osebna materialna, moralna politična zainteresiranost delovnega človeka in njegova zavest, da je najkrajša pot za doseganje produktivnosti dela in odgovornem upravljanju z družbenimi sredstvi, v sistemu socialističnih, samoupravnih odnosov.

Boj za produktivnost dela se nikakor ne sme omejiti na "delo po akordu", ki je tipična značilnost kapitalističnih proizvodnih odnosov, v katerih ima delavec pr-avico prodajati svojo delovno silo, lastnik kapitala oz. sredstev za proizvodnjo, pa si s kupovanjem te delovne sile prilašča rezultate dela in ustvarja dobiček.

V pogojih družbenega samoupravljanja je popolnoma drugače. Tu

ni delodajalca niti delojemalca. Torej ni in ne sme biti niti najemniških odnosov, niti izkoriščanja človeka po človeku, na podlagi prilaščanja rezultatov tujega dela.

V teh pogojih se pravice in odgovornosti ter cilji delovnega človeka ne izčrpavajo v zagotavljanju pogojev lastne reprodukcije - v ustvarjanju sredstev za življenje. Njihove pravice in odgovornosti se nanašajo na celotno družbeno reprodukcijo za vsestranski napredek in za stalno bogatenje odnosov med ljudmi s socialistično samoupravno vsebino, s krepitvijo svobode človekove osebnosti in procesom osvobajanja dela.

Iz te skoraj neizčrpne problematike pa se postavljajo tri vprašanja in sicer pokazatelji za izkazovanje rezultatov dela delavcev in poslovanje TOZDa merila za določanje osebnega dohodka in vloga sindikata kot organizacije delavskega razreda pri delitvi. Na podlagi družbeno ekonomskih kazalcev delavci primerjajo rezultate svojega dela in poslovanje temeljne organizacije združenega dela v tekočem obdobju z rezultati, ki so jih uresničili v ustreznem obdobju prejšnjih let in s cil-

ji in nalogami, določenimi v načrtu temeljne organizacije, ter z rezultati, ki so jih ustvarile temeljne organizacije, s katerimi so združili delo in sredstva, temeljne organizacije, ki opravljajo isto ali sorodne dejavnosti, samoupravne organizacije in skupnosti s katerimi so sklenili samoupravni sporazum ali dogovor o osnovah načrta samoupravnih organizacij in skupnosti, oziroma družbenopolitičnih skupnosti.

V družbeno ekonomski vsebini dohodka, v njegovem ustvarjanju in delitvi se izražajo družbeno ekonomski odnosi v združenem delu, ki so zasnovani na družbeni lastnini in samoupravljanju delavcev.

Za krepitev takšnih odnosov in obstoječe samoupravne prakse kot tudi za uresničevanje dolgoročnih socialističnih samoupravnih ciljev je še naprej nujna, poleg splošne idejnopolične vodilne vloge zveze komunistov in dejavnosti socialistične zveze kot najširše fronte vseh naprednih in demokratičnih sil, kar največja aktivnost sindikata kot organizacije delavskega razreda.

Če bi lahko napisal kaj je kdo rekel, napisal, ali pa delal izvlečke iz osnutka Zakona o združenem delu. Kdo so zadolženi in kakšne so naloge posameznika v zvezi z zakonom je jasno, da največjo odgovornost nosijo člani ZK. Zelo pa bi bilo žalostno, če bi se zanimali in čutili odgovornost samo člani ZK ker samoupravna družba ne ločuje kdo je član in kdo ne. V tem zakonu nastopamo enotno kot delavci - samoupravljalci. Če pa gledamo tako, pa je jasno, da se moramo poglobiti v osnutek Zakona o združenem delu prav vsi, ker se zavedamo, da je to naš zakon napisan za našega delavca - samoupravljalca.

Tone Orožim

Ne utegnem. Moj mož bo do nadaljnjega vsak večer doma . . .

prispevki iz osebnega dohodka

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata v tovarni Zmaj je na svoji seji sklenil da objavimo v našem glasilu "Naš glas" stopnje prispevkov na bruto osebne dohodke za leto 1976, ki so bile sprejete z družbenim dogovorom in objavljene v Uradnem listu SRS št. 8/76.

Stopnje veljajo od 1. aprila 1976. Da bi si delavci lahko kontrolirali osebni dohodek med seboj, ker je neto osebni dohodek v letošnjem letu različen, odvisno od tega, v kateri občini delavec biva.

Po obračunu za december 1976 bo vsak delavec prejel obračun osebnega dohodka za leto 1976, kjer bo razvidno koliko znaša njegov bruto osebni do-

hodek in koliko je vplačal za posamezno interesno skupnost od svojega zaslužka. Doslej smo te obračune delali mesečno, in jih je delavec prejemal vsak mesec na posebnem obračunu. Ker je s tem precej dodatnega dela in stroškov je IO OOS sklenil, da finančno računovodski sektor obvesti delavce na koncu leta.

PRIPIS:

Za delavce s stalnim prebivališčem izven SR Slovenije veljajo stopnje prispevkov ljubljenskih občinskih skupščin.

Pripravila:
Međa Rom

nasvidenje v šentjerneju

Za letošnjo udeležbo na proslavi dneva borca in dneva ISKRE se je prijavilo 40 delavcev Zmaja, od tega 11 delavcev iz Šentvida.

Vsem udeležencem sporočamo, da bo odhod z avtobusom izpred Zmaja v soboto 3. julija 1976 ob 7. uri, za povratek pa se bomo dogovorili kasneje.

Vsem našim borcem čestitamo k njihovem prazniku, udeležencem proslave v šentjerneju pa sončen dan in mnogo prazničnega razpoloženja.

Uredništvo

PRISPEVKI IZ OSEBNEGA DOHODKA 1976

O B Č I N A	Telesna kultura	Kultura	Izobraževanje	Socialno skrbstvo	Otroško varstvo	Zveza otroškega varstva	Zdravstveno zavarovanje	Pok.invalid. zavarovanje	Prispevki skupaj
LJUBLJANA (vse)	0,62	1,11	4,96	0,71	0,49	2,88	7,32	12,70	30,79
DOMŽALE	0,31	0,88	6,07	1,04	0,69	2,88	7,32	12,70	31,89
GROSUPLJE	0,35	1,00	5,64	0,75	0,47	2,88	7,32	12,70	31,11
KAMNIK	0,27	0,98	5,96	0,61	0,39	2,88	7,32	12,70	31,11
KOČEVJE	0,25	0,92	4,43	0,35	0,32	2,88	7,32	12,70	29,17
LITIJA	0,38	0,85	6,68	0,73	0,51	2,88	7,32	12,70	32,05
TREBNJE	0,34	0,86	6,51	1,16	0,46	2,88	7,32	12,70	32,23
VRHNIKA	0,40	0,95	5,16	0,67	0,76	2,88	7,32	12,70	30,84
ZAGORJE	0,23	0,85	4,66	0,35	0,41	2,88	7,32	12,70	29,40

VPISOVANJE IN ODPLAČEVANJE POSOJILA ZA NOVOGRADNJE, REKONSTRUKCIJE IN MODERNIZACIJE MAGISTRALNIH IN REGIONALNIH CEST V SR SLOVENIJI

KOLEGA, NE BODI ZADNJI

Skupščina Republiške skupnosti za ceste je sprejela na svojem 9. rednem zasedanju dne 29.3.1976, sklep o izdaji obveznic za novogradnje, rekonstrukcije in modernizacije magistralnih in regionalnih cest v SR Sloveniji.

Sredstva nabrana s prodajo obveznic bodo porabljena kot dodatni vir za financiranje novogradenj, rekonstrukcij in modernizacij magistralnih cest in regionalnih cest po srednjeročnem planu za obdobje 1976-1980 na območju Socialistične republike Slovenije.

Po navedenem srednjeročnem planu bo v tem času na območju SR Slovenije:

- modernizirano 728 km makadamskih cest
- ojačeno 601 km moderniziranih cest
- rekonstruirano 216 km cest
- na novo zgrajenih 117 km cest, od tega 36 km avto cest

- zgrajenih 32 cestnih mostov
- zgrajenih več podpornih zidov, občestnih počivališč, zavarovanj železniških prehodov in odpravljeno več črnih točk.

Cilji srednjeročnega plana so:

- dokončati je treba začete poteze modernizacij in rekonstrukcij cest, začelih v srednjeročnem obdobju 1971-75,
- za gradnjo, modernizacijo in rekonstrukcijo cest je prioriteta del določena na temeljih prometne varnosti, gradbene vrednosti, razvojne vrednosti in vrednosti ravnosti vozne površine cest (načelo dolžine),
- pri gradnjah in modernizacijah cest je upoštevana potreba mednarodnih cestno - prometnih povezav,
- na območju vsake občine mora biti do konca srednjeročnega obdobja leta 1980 moderniziranih najmanj 50 odstotkov regionalnih cest,
- za hitrejšo modernizacijo cest na manj razvitih obmo-

čjih in manj razvitih mejnih območjih se namenja 29 odstotkov vseh finančnih sredstev, predvidenih za modernizacijo in rekonstrukcijo regionalnih cest celotnega območja SR Slovenije,

- z naštetimi ukrepi in bolj-šim vzdrževanjem magistralnih cest in regionalnih cest bo povečana prometna varnost uporabnikov cest.

Sredstva posojila kot dodatni vir bodo predvsem pomagala premostiti primanjkljaj finančnih sredstev v prvih treh letih srednjeročnega obdobja.

Obveznice za posojilo bodo izdane v apoenih po sto, petsto, en tisoč in deset tisoč dinarjev v skupni vrednosti din 900.000.000.

Fizične osebe lahko vplačajo obveznice naenkrat ali v največ 24 mesečnih obrokih. Vplačevanje je pričelo 1. maja 1976.

Fizične osebe, ki združujejo

prispevajmo za boljše ceste, za večjo varnost na naših cestah, za hitrejši razvoj vsakega kraja

Posojilo za ceste — varnejša vožnja

svoje delo v organizacijah
združenega dela in ostalih or-
ganizacijah, lahko vplačujejo
obveznice ob izplačilu oseb-
nih dohodkov.

Obveznice se obrestujejo po lo-odstotni letni obrestni meri. Obrestji se obračunavajo in plačajo za nazaj, obenem z glavnico.

Posojilo bo plačano v petih letnih anuitetah (glavnica in obresti), ki dospejo v izplačilo 1. julija vsakega leta. Prva anuiteta dospe v izplačilo 1. julija 1979.

V primeru, da vpis obveznic ne uspe, bodo vplačani zneski s 7,5 odstotno obrestno mero vrnjeni v roku 6 mesecev od dneva ugotovitve neuspešnosti.

Ker se posojilo vplačuje lahko tudi v obrokih, se bo štel razpis posojila za uspešen, če bo vpisano najmanj 95 odstotkov od razpisanega zneska in če bo v roku za vplačilo prvega obroka vplačano najmanj 95 odstotkov njegovega zneska.

Republiška skupnost za ceste in odbor za izvedbo javnega posojila morata delavce v združenem delu in delovne ljudi sproti obveščati v sredstvih javnega obveščanja o poteku vpisovanja javnega posojila in o uresničevanju programa razvoja in modernizacije cestnega omrežja v naši republiki.

Uredništvo

dni vpisovanja, zato nas je
zanimalo, kakšni so rezultati.
Več točnih in podrobnih rezul-
tatov bomo objavili v prihod-
nji številki glasila, tokrat
pa le informacijo, da je v
Ljubljanskem obratu vpisalo
223 delavcev od 308 zaposlenih.

[illegible]

V Šentvidu je vpisanih dobra polovica.

Velja pa takoj pripomniti, da je nekaj delavcev na dopustu ali bolniškem staležu, vendar jih je še precej in to v obeh obratih, ki se še niso dokončno odločili. -Ur.

ugoden odziv

V Zmaju smo začeli z vpisovan-
jem posojila za ceste 15. juni-
ja. Tik pred zaključkom redak-
cije glasila je poteklo teden

zmaJ, croatia, tesla - skupna izhodišča ?

V zadnji številki glasila smo pod gornjim naslovom že pisali o začetnih pogovorih predstavnikov vseh treh jugoslovanskih baterijskih tovarn o tesnejšem medsebojnem sodelovanju. Tokrat pa vas informiramo o nadaljnjem poteku dogodkov.

- Ur.

Na sestanku komisije za tesnejše sodelovanje baterijskih tovarn, ki je bil 23.4.1976 v Ljubljani, je bilo dogovorjeno, da vse tri tovarne pripravijo natančnejša pisma na stališča, ki bodo služila kot osnova za izdelavo ekonomskega elaborata o združevanju. Naslednji sestanek je bil dne 21.5.1976 v Ljubljani in vam v zvezi z razgovori podajamo krajše poročilo.

Uvodoma je tovariš Barišić podal nekaj misli o preteklem sodelovanju in integracijskih procesih med Croatio in Zmajem. Poudaril je, da smo bili baterijski proizvajalci v preteklosti preveč orientirani na vlaganja v lastne kapacitete, premalo pa smo se dogovarjali. Sodelovanje v grupaciji je bilo sicer dobro, dejstvo pa je, da danes naše kapacitete presegajo potrebe na trgu baterij. Prišli smo v situacijo, ko vse tri tovarne poslujemo na meji rentabilnosti. To je dovolj velik razlog, da razmišljamo o tesnejšem sodelovanju in s skupnimi močmi racionaliziramo proizvodnjo in zmanjšamo stroške.

Predstavniki Croatie so na sestanku podali stališče, da je

njenim delovnim ljudem v absolutnem interesu zagotovitev dolgoročnega sodelovanja na vseh področjih dela med tovarnami ZMAJ - CROATIA - TESLA. Predlagali so, da se to medsebojno sodelovanje realizira v dveh etapah:

- 1) model Samoupravnega sporazuma (združevanje v skupnost organizacij združenega dela - takšno možnost predvideva osnutek zakona o združenem delu - 366. člen)
- 2) model Združevanja dela in sredstev (združitev v delovno organizacijo v okviru ZP ISKRA ali izven nje).

Takšno postopnost so predlagali iz razloga, ker se Croatia trenutno nahaja v procesu združevanja dela in sredstev znotraj zagrebške elektroindustrije.

S takšnim samoupravnim sporazumevanjem bi regulirali naslednja vprašanja:

- ustanovitev skupne blagovne znamke
- ustanovitev aдекватne prodajne organizacije znotraj tovarn in v državi
- delitev trenutnega proizvodnega programa (leclanche) od 1.1.1978 dalje
- natančen dogovor o ugotavljanju in delitvi dolgoročnega programa razvoja na področju

ostalih kemijskih virov energije.

Navedeni predlog bi morala analizirati in obdelati mešana strokovna skupina do 1.7.1976. To delo so predstavniki Croatie smatrali kot trenutno najpomembnejše, zato so predlagali maksimalno intenzivnost in odgovornost.

Predstavniki TESLE so izjavili, da delavci tovarne in družbene politične organizacije podpirajo združevanje baterijskih proizvajalcev. Tesla je izvedla sanacijski postopek in ima trenutno pokrite izgube. Njena nadaljnja skrb pa je bodoči obstoj in razvoj tovarne. Vse njene probleme bi lahko strnili v naslednji ugotovitvi: majhna proizvodnja, slabo izkoriščene kapacitete, majhen plasman na trgu in veliki stroški. Tudi Tesla se vključuje v integracijske procese elektroindustrije v Zagrebu, zato so njihova stališča identična s stališči Croatie.

Predstavniki tovarne ZMAJ smo vztrajali na našem prvotnem predlogu, da se baterijski proizvajalci združimo v delovno organizacijo v okviru ZP ISKRA, ker smatramo, da samo takšen model združevanja dela in sredstev zagotavlja trdno sodelovanje in uresničitev postavljenih ciljev.

Po daljši diskusiji in izmenjavi stališč so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. ZMAJ konsultira ISKRO o

predlogu postopnega zdru-
ževanja na podlagi samo-
upravnega sporazuma - zdru-
ževanje v skupnost organi-
zacij združenega dela.

2. Delovna skupina, ki jo vodi
tov.Noë, izdelala koncept
skupnega komercialnega po-
slovanja, ki vključuje tudi
skupno proizvodno znamko.
3. Formira se delovna skupina
za razvojno področje, ki
bo pripravila predlog de-
litve obstoječega in bodo-
čega programa.
4. Na osnovi zakonskih predpi-
sov se istočasno pripravi
koncept nove organizacije
in model samoupravnega spo-
razuma.

Naslednji sestanek skupne ko-
misije bo po 20.6.1976. Sma-
tramo, da bi na osnovi pred-
logov posameznih strokovnih
skupin lahko pričeli z izde-
lavo elaborata.

F.Smolič

SE ŽELIMO IZOBRAŽEVATI ?

V dneh od 26.5. do 2.6. se je
v prostorih naše menze zvrsti-
lo pet predavanj, z namenom,
da se vsaj deloma izobrazi čla-
ne kolektiva, ki so bili za
to zainteresirani. Predavanja
so bila namenjena mladim iz
OOZSM, članom sindikata in
članom COZK. Predavali so pri-
znani predavatelji iz delavske
univerze Borisa Kidrič, naj
naštejem nekaj imen: Mozetič
Damjan, dipl.pravnik, Anžič
Andrej, dipl.soc., Sladič
Franc, dipl.politolog in Brand
Neven, dipl.politolog.

Predavanja so bila časovno in
vsebinsko zelo zanimiva. Obrav-
navala pa so naslednja področja
našega družbeno političnega vsak-
danjika: utrjevanje samoupravlja-

nja in uresničevanje ustave v
združenem delu, družbeno bistvo
delegatskih odnosov in delegat-
skih razmerij, vloga subjektivnih
sil, družbena samozaščita in
ljudska obramba, politika neuvr-
ščenosti in mednarodni odnosi.

Mislim, da je vsak član našega
kolektiva med temi predavanji
našel nekaj zase - temo, ki
ga je še posebej privlačila in
zanimala. Zato je mogoče vpra-
šanje, zakaj tako majhna ude-
ležba, popolnoma na mestu.
Kljub dokaj široki in masovni
propagandi je včasih na pre-
davanjih sedelo samo deset slu-
šateljev! Verjetno pa v našem
podjetju ni človeka, ki bi mu
dopolnilno izobraževanje v taki
obliki ne koristilo? Zdi se mi,
da vsi ti pokazatelji kažejo
na premajhno zavest in neza-
interesiranost večine članov
kolektiva za današnjost in pri-
hodnost. Jalo bi so vsi izgo-
vori, češ da nismo vedeli in tu-
di pozni pomladanski meseci ne
bi smeli biti opravičilo za
tako početje!

Vsa pohvala pa gre organizator-
ju tega izobraževanja. Tovariš
Smrdel Aleš se je po svojih
možnostih najbolje potrudil, da
bi izobraževanje uspelo. Žal
pa smo ga s svojim neodgovornim
odnosom nemalokrat spravili v
močno zadrego.

Ostane nam le blago upanje, da
temu v bodoče ne bo tako.

Osat

Predstavniki tovarn Croatie in Tesla na razgovorih v Zmajevcu, kjer so
razpravljali o možnostih tesnejšega sodelovanja in povezovanja

imate nove ideje ?

Na podlagi 67. člena statuta Iskra - tovarna baterij Zmaj, Ljubljana, sklepa zbora delovne skupnosti o formiranju posebnega nagradnega sklada za najbolj uspele inovacijske predloge in rešitve ter na podlagi sklepov delavskega sveta z dne 11.4.1975 je delavski svet Zmaja na seji 17. maja letos sklenil, da se za nadaljnjih 12 mesecev obnovi

INTERNI NATEČAJ

za nagraditev najbolj uspelih predlogov in rešitev, ki se nanašajo na:

- zamenjavo uvoženega materiala z domačim,
- zamenjavo materiala, dela, oblike ali konstrukcije, ki ob nespremenjenih lastnostih izdelka pomeni pocenitev,
- spremembe proizvodnega procesa tako, da bo manj porabljenih ur in dosežen enak ali večji efekt,
- predloge za uvedbo novega ali spremenjenega proizvoda, ki bo v kratkem ali daljšem času povečal (obseg) dohodek podjetja,
- mehaniziranje ali avtomatiziranje ročnega dela na katerikoli operaciji, če bo doprinesel v daljšem obdobju boljši efekt,
- predlogi, ki bodo v katerikoli pripravljalni službi (režija) racionalizirali delo tako, da bo možno prihraniti oziroma zmanjšati ure dela,
- ukrepi, ki bodo zmanjšali izmet,
- predlogi za boljše vzdrževanje strojev (pocenitev izdelave rezervnih delov, manjša

obrada delov, zmanjšanje časa popravil itd.),

- prihranki pri vseh vrstah energije (goriva za ogrevanje, električne energije),
- tehnološke rešitve, ki bodo pripomogle k boljši izrabi vložnega materiala v baterijah (cink, el. mangan) ali ki bodo ob enakih lastnostih baterij zahtevale cenejše materiale,
- predlog programa za premostitev izgub zaradi omejitev električne energije,
- predlogi za boljšo izrabo delovnega časa.

Višina nagrad:

I. nagrada	30.000 din
II. nagrada	20.000 din
III. nagrada	10.000 din

V primeru, da predlogi oz. rešitve ne bi bili primerni in povsem v skladu z natečajem, se lahko komisija tudi odloči, da vseh nagrad ne razdeli. V tem primeru se neizkoriščeni del nagradnega sklada prenese v naslednje 12 mesečno obdobje.

Temeljni cilji in kriteriji internega natečaja so:

Zainteresirati in vključiti v inovacijsko delo čimvečje število delavcev iz neposredne proizvodnje in režije.

Kriteriji, ki jih bo komisija enakopravno presojala so:

- izvirnost
- vloženi trud
- težja pristopnost avtorja do virov informacij,
- hitra možnost aplikacije

- višina prihranka
- nepoklicno ukvarjanje avtorja s predloženo rešitvijo,
- pomembnost učinka za čim širši krog.

Nagrada je enkratna in se izplača iz posebnega fonda za te namene, ki znaša 60.000,00 din.

Nagrada po tem natečaju se smatra kot odkupnina oz. odškodnina za inovacijo.

Nagrajeni predlogi oz. rešitve ne izključujejo v ničemer istočasne, pretekle ali bodoče prejeme za tiste inovacijske dosežke, ki se obravnavajo po Pravilniku o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih tehničnih predlogih.

Prednost imajo tisti predlogi rešitve, ki so v praksi čimprej uporabljive.

Avtorstvo predloga oz. rešitve je zaščiteno v smislu zunanje in notranje zakonodaje o teh vprašanjih, ne glede na izplačilo nagrade.

Strokovna samoupravna komisija, ki bo suvereno izbrala inovacijske predloge oz. rešitve za nagraditev in jih dala v upravno odločanje o izplačilu nagrade delavskemu svetu, je bila imenovana s sklepom delavskega sveta z dne 11.4.1976 z mandatom 12 mesecev. Mandatna doba se članom komisije podaljša do 30.9.1977.

Pravice in dolžnosti komisije:

- v delu je popolnoma samostojna,
- predloge oz. rešitve sprejema preko predsednika komisije,
- glede strokovnega preverjanja se lahko poslužuje katerekoli strokovne službe ali strokovnjaka,
- obdelavo prejetih predlogov oz. rešitev mora komisija

uresničena je pozabljena ideja

Tako malo let je minilo, odkar smo prenehali "odkuhavati" baterijske člene, pa smo kljub temu že pozabili na to svojevrstno tehnološko fazo pri formiranju baterijskih členov zaradi uvedbe novejših tehnologij paperlined. Kjer pa to ni bilo mogoče zaradi maloserijske proizvodnje različnih tipov elementov, je naš razvojni oddelk rešil geliranje zunanjega elektrolita po "hladnem" postopku.

Bilo je nekako pred petimi leti, ko smo uvedli dvokomponentni elektrolit. Klasičnemu notranjemu elektrolitu smo dodali

izvršiti do 30.9.1977,

- komisija sme in mora vse strokovne nejasnosti najprej razčistiti z avtorjem,
- naloge posameznih članov komisije se razdelijo na sestanku ko predsednik seznaní komisijo o prispelem predlogu oz. rešitvi.
- komisija dela neodvisno od strokovne komisije katera obravnava predloge po Pravilniku o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih tehničnih predlogih v tovarni Zmaj,
- delo komisije je javno.

Nagrade se morajo izplačati najkasneje v 2 mesecih po odločitvi o izbranem inovacijskem predlogu oz. rešitvi.

V poštev pridejo vse vloge, ki bodo izročene komisiji od 15. februarja 1976 do 15. februarja 1977.

trdilec v določenem razmerju, temeljito premešali, prelili v vrč in dozirali čaše. Pri vsem tem pa so nastopile različne težave zaradi neenakomerne količine. Saj delavki ni bilo omogočeno točno odmeriti zahtevano količino elektrolita, zato ga je morala dodajati ali odvzemati. Ker pa se je omenjeni elektrolit hitro strjeval, ga je bilo treba pogostokrat ponovno pripraviti, že deloma strjen v posodi je postal neuporaben in smo ga zavrgli. Celoten problem okrog doziranja je nekaj časa opazoval Azinovič Stojan in porodila se mu je ideja za rešitev. Kako, mi je Azinovič povedal naslednje:

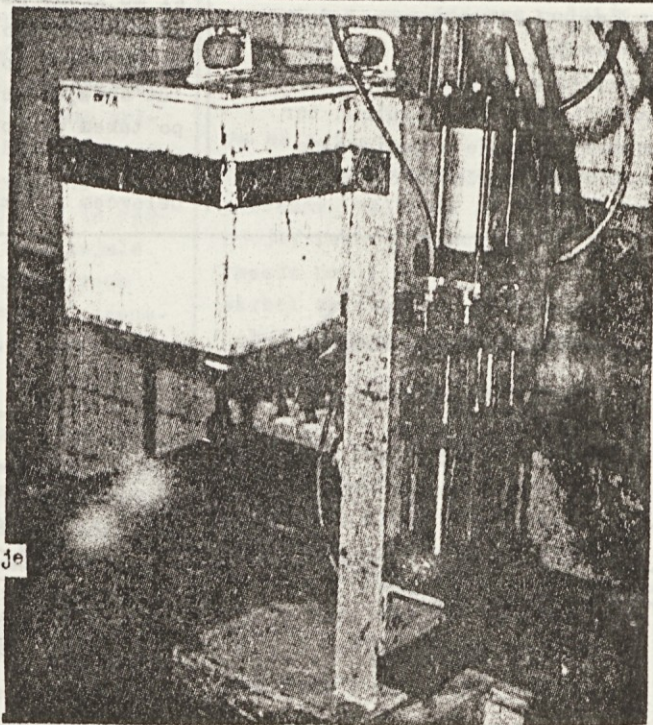
"Takrat sem dal idejo, da bi izdelali dvojno črpalko za doziranje ter uvedbo istočasnega mešanja. Prijavo s priloženo skico o tehnični izboljšavi sem

oddal že 1970 leta. Kar zadeva samo mešanje - homogeniziranje elektrolita, so bila takrat izražena različna mnenja za in proti. Svetovali so mi, da bi moral v izstopni šobi montirati mešalec - mikser.

Vsa zadeva je končno šla v pozabo in celo v arhivu inovacij ni nobenih dokumentov. Ko pa sem bil pred dvema leti premeščen iz Čentvida v Ljubljano v razvojni oddelk na delovno mesto konstruktor, sem spet začel razmišljati o tej ideji. Začel sem najprej z risanjem naprave, kar pa zadeva homogenizacijo elektrolita, sem se pred tem temeljito pogovoril s fiziki in kemiki. Za lansko leto 1975 sem napravo predložil v planu investicij. Ideja je bila končno realizirana. Nova naprava je bila dana v proizvodnjo v začetku letošnjega leta. V tem trenutku je treba le še povečati tesnenje pri nekaterih spojih. Vsekakor pa je poleg hitrejšega, enakomernjšega doziranja in zmanjšanja količine odpadnega elektrolita in še nekaterih dobrih lastnosti dosežen tudi boljši estetski videz, kar tudi mora ustrezati značaju tovarne baterij."

My

Naprava za doziranje dvokomponentnega elektrolita. Ideja in konstrukcija Azinovič Stojan

samoupravni nadzor v zdravstvu

V mesecu marcu, boljše 2.III. je bila prva seja Odbora za samoupravni nadzor Občinske Zdravstvene skupnosti /OZS/. Sestavlja jo 9 članov, delegati so iz različnih delovnih organizacij mesta Ljubljane. Tudi naš kolektiv ima svojega predstavnika in sicer Bolte Metoda. Člani odbora so se opredelili za enega člana, ki bi prišel iz zdravstva; predlog za delegiranje so poslali na Občinsko zdravstveno skupnost.

Ta odbor za samoupravni nadzor Občinske zdravstvene skupnosti je čisto nova institucija /družbeno priznana oblika/ katere člani morajo imeti širši vpogled nad dejavnostjo, kakršna je zdravstvo. Zato je potrebno in nujno, da se oblikuje sodelovanje s sodelavci v tovarnah, ustanovah, šolah ter občani in krajanji. Vse to pogojujejo neposredno problemi, kakršni se porajajo v ambulantah, zdravstvenih domovih, bolnicah ter psovod, kjer je organizirano zdravstvo. Dolžnost člana odbora

je predvsem ta, da vse svoje vtise, predloge drugih in priporočila, neposredno posreduje naprej, Odbor za samoupravni nadzor pa sodbodloča po danih informacijah, se zanima in preverja podatke ter končno tudi ustrezno ukrepa.

Rad bi navedel nekaj podatkov, kako naj Odbor dela, kako naj pristopi do problemov ter podobno.

Odbor naj se vključi v postopek oblikovanja in sprejemanja statuta skupnosti, pri tem naj zlasti skrbno proučuje, če je predlog statuta v skladu s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi zdravstvene skupnosti ter če so rešitve v njem take, ki dajejo jamstvo, da bo lahko vsakdo na kolikor mogoče enostaven način prišel do pravic, ki mu gredo po zakonu in po samoupravnih sporazumih. Poleg tega naj odbor pazi, da bo statut sprejet na tak način in po takem postopku, kot mora biti.

Delavcem v temeljnih organiza-

cijah ter občanom, omogočiti, da se obračajo na odbor za samoupravni nadzor, naj odbor razmisli in določi kraj oziroma mesto ali konkretnega /določene/ človeka v TCZD-u ali OZD, krajevni skupnosti, samoupravni interesni skupnosti in podobno. Tam se bodo zbirale pripombe, ugovori, pritožbe, predlogi delavcev ter ostalih občanov.

Trenutno so splošni družbeni problem izostanki z dela, v občinah, regijah in republiki.

Vzrokov za ta pojav je veliko. Med njimi je tudi ta, da je zdravstvo ob uresničevanju njegove preventivne dejavnosti ter vloge zdravstvenega prosvetljanja hkrati pripravilo ljudi do razmišljanja, da morajo prazvzaprav za neko najmanjšo težavo, ki jo začitijo na zdravju, iti k zdravniku, in to ne k splošnemu /kateremu več do- sti ne verjamejo/ pač pa k specialistu itd. Z izostanki z dela se bodo morali ukvarjati tako odbori za samoupravni nadzor zdravstvene skupnosti kot tudi organi za samoupravno delavsko kontrolo v zdravstvu, v drugih OZD in delovnih skupnostih, kajti del izostankov z dela, je tudi posledica nedoslednih zdravnikov kot tudi posledica različnih špekulacij, izsiljevanja ter podobno s strani za- varovancev.

Veliko je govoric o tako imenovani "črni praksi" v zobozdravstvu na eni strani, po drugi strani pa se sliši, da nekatere zobne ambulante ne sprejemajo

pacientov. Tak primer je trenutno ambulanta "tičnik". Vse to kaže, da tu nekaj ni v redu, nujno bo treba angažirati se, še zlasti zato ker je znano, da so nekatere zobne ambulante pripravljene nuditi storitve tistim kolektivom, ki take storitve dodatno plačujejo, po posebnih pogodbah. To pa kaže, da nimamo le opravka z nezakonito, pač pa tudi z legalno /zakonito/ "črno prakso".

Med ostalimi nalogami je potrebno slediti in se udeleževati sej skupščine zdravstvene skupnosti, njenih zborov, izvršnega odbora ter drugih organov. Videti kakšni sklepi se tam sprejemajo in kako se uresničujejo.

Člane odborov za samoupravni nadzor bo treba ustrezno usposobiti. V nadaljnjem se vsa navodila sprejemajo od Regionalnega odbora za samoupravni nadzor.

Eden od problemov, ki se kaže očitno, je vprašanje razvoja zdravstva ZD Center-Ljubljana, kajti znano je, da prostori v kateri je ta enota, ne ustrezajo.

Nenazadnje je treba videti, kako se prelivajo sredstva iz solidarnostnega fonda in drugo kako je z delovnim časom zdravnikov, npr. ali ga maksimalno izkoriščajo, ali ustreza predvsem potrebam aktivnih zavarovancev itd.

Že sama dejstva govore in še vrsta drugih, da se bo treba pri konkretnem delu povezovati, dogovarjati z organi samoupravne delavske kontrole v gospodarstvu in zdravstvu.

To so prva navodila, in prve informacije na tem področju. Kaj se bo naredilo, kako bo ta samoupravna zdravstvena kontrola potekala, boste pravočasno obveščeni.

Bolte Metod

vabi in pričakuje vas

Letošnji uradni začetek sezone 5. junija v našem počitniškem domu "Zatišje" v Savudriji je bil nekoliko hladen in zelo vetroven, zato pa je vse nared za sprejem prvih gostov, so menili člani upravnega odbora na seji, ko so med drugim dokončno obravnavali zadnje podrobnosti organizacije združenega dela, kot je sedaj uradno priznana naša počitniška skupnost. Na seji so obravnavali tudi o nadaljnji opremljenosti in razširitvi kapacitet in porajale so se različne ideje. O vsem tem vas bomo informirali kasneje, ko bodo nakazane konkretnije rešitve.

Glavna letošnja sezona za Zmaja je v tem letu od 20. junija do 10. septembra, če sodimo po številu prijavljenih udeležencev, saj so naše posteljne kapacitete v tem času 100 odstotno zasedene. Še nekaj let nazaj smo se trudili, da bi čimbolj izkoristili in zasedli razpoložljive kapacitete, tokrat pa se

je moralo precejšnje število kandidatov preusmeriti na druga mesta ali drugo obliko letovanja.

Vsem našim sodelavcem, ki bodo letošnji dopust preživeli v Bašaniji želimo mnogo sonca in prijetnega, sproščenega počutja. Ur.

Pa še to!

Vse sobe so letos na novo prepleškane, očiščene pa so tudi odeje. Lepo bi bilo, da bi vsakdo pazil na inventar in skrbel za čistočo, kajti, za teboj pridejo še drugi.

Ob otvoritvi letošnje sezone je Zmaj poklonil počitniški skupnosti električno uro. Upravnemu odboru jo je predal direktor Zmaja Milan Slemnik in še isti dan smo jo obesili v jedilnici nas servirnim oknom.

gradimo objekt zmaja

V ponedeljek 7. junija so si člani razširjenega strokovnega kolegija ogledali naše gradbišče v Stegnah, na katerem se več ali manj opravljajo že zaključna dela predvsem obrtniškega značaja. Razlago o namembnosti posameznih prostorov kot tudi nekaj strokovnih podatkov jim je posredoval štok Žarko, pomočnik direktorja, ki je zadolžen za operativno vodenje in izvajanje investicijskih del.

Nekateri izmed članov kolegija so bili tokrat prvič na gradbišču, odkar smo 9. decembra lani položili temeljni kamen. Slišati in videti je bilo precej začudenja, češ, kako "ogromni" so prostori, prostorni in visoki. Treba pa je takoj poudariti, da se nam šadijo notranji prostori zato še toliko večji, ker smo navajeni in živimo v raznih tesnih sobah in delamo v sedanjih proizvodnih prostorih z nizkimi stropi in med številnimi stebri.

Delavci polagajo armiran beton,

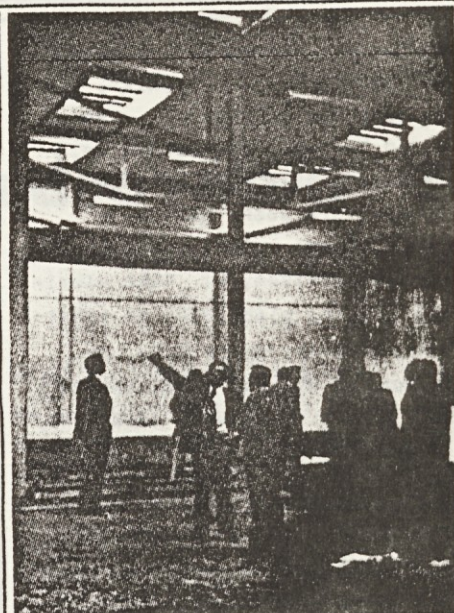
ki bo podlaga za končno prevleko tlaka. Imamo tri osnovne raste in sicer prvi, ki poteka vzporedno s cesto in predstavlja eno tretjino stavbe ter bo namenjen izključno vskladiščevanju, bo zalikan beton, premazan s svetlosivim protiprašnim premazom, ostali dve tretjini stavbe pa bodo tla izvedena z epoksidnim tlakom debeline 5 do 7 milimetrov opečno rdeče barve.

Fasada je končana. Končni izgled daje grobi omet s fasadnim obrizgom skoraj bele barve.

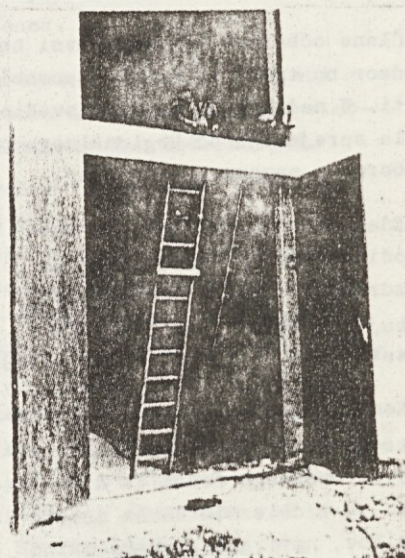
Notranjost stavbe je razdeljena na pet prostorov ter dve pisarni in sanitarije. Na strehi so svetlobne odprtine v celoti obdelane, čakamo le še na kupole in predvidevamo, da bodo montirane takoj v začetku julija.

Če ne bo kakšnih nepredvidenih težav, bo naša zgradba končana v drugi polovici julija, kot je že v začetku predvideval operativni plan.

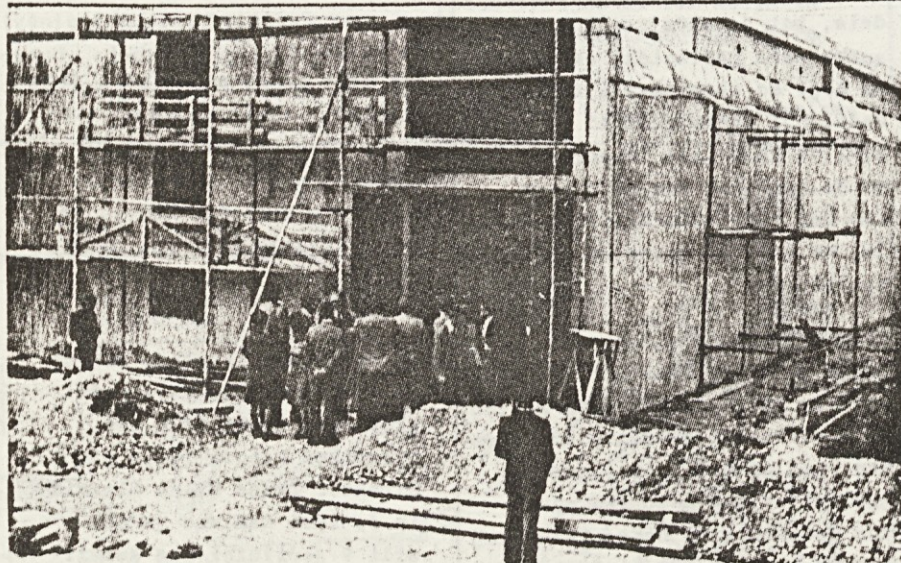
My

Ogled notranjih prostorov

Montiranje okenskih okvirjev

Predstavniki Zmaja na ogledu objekta v Stegnah 7. junija letos

Brušenje betonskega tlaka

SREČNO ZA VOLANOM

13. JULIJ - PRAZNIK ŠOFERJEV

Delo naših šoferjev poteka po ustaljenem, operativno se prilagajočim programom in kljub dinamiki v načinu dela brez nekih posebnosti, bi lahko podnaslovili 13. julij ko šoferji praznujejo svoj dan.

V Zmaju se v tem času ni ničesar spremenilo razen, da imamo dva nova šoferja in dva avtomobila. Sicer pa se srečujemo s vsakodnevnimi težavami, kot so problem garažiranja, pranja, v zimskem času ogrevanja motorjev na dvorišču in s tem onesnaževanje zraka, ki sili v notranje prostore objektov in slično, je povedal vodja transporta Jakomin Milan. Pri tem pa je poudaril, da v tej prostorski situaciji ni pričakovati izboljšav in da je treba sprejemati stanje takšno, kakršno je. Sami šoferji se zavedamo, da so avtomobili povsod v napotje, kamorkoli jih postavimo.

Vsak šofer v Zmaju ima načelno določene relacije vožnje, med njimi pa je "dolgoprogaš" Kamin Rudi, ki po potrebi zapelje tudi v Skopje, Titograd, ali Split. Omeniti velja, da je s svojim 5 tonskim TAM-om prevozil že preko 220.000 kilometrov brez generalnega opravlja na motorju.

Depol pasta potuje iz Šentvida v Ljubljanski obrat

Kar je zelo razveseljivo slišati je ugotovitev, da v minulem letu ni bilo nikakršnih nezdod.

Naši sodelavci, ki so vsak dan za volanom:

Jakomin Milan, kot vodja transporta

Grojzdek Peter

Grabnar Alojz

Kamin Rudi

Lipovec Janez

Železnik Anton

Pretner Vlado

in v Pančevu:

Križ Pavle

Dimič Stevo

ter v Splitu:

Semiz Aleksa.

K tem pa še prištevamo voznika viličarja v Šentvidu.

Vsem šoferjem ob njihovem prazniku želimo srečno vožnjo.

Mx

Kamin Rudi vozi po potrebi najdaljše proge v Jugoslaviji.

S svojim TAM-om je prevozil že preko 220.000 kilometrov brez generalnega opravlja na stroju.

13. julij

čestitamo ob prazniku šoferjev

baterijada je mimo

Gostitelj letošnjih baterijskih iger je bila naša tovarna. S pripravami na to vsakoletno srečanje smo začeli že pri planu delovnih sobot, ko smo planirali prosto soboto 22. maja za izvedbo baterijade.

Da bi še bolj počastili 20. letnico obstoja našega obrata v Šentvidu, smo se odločili, da te igre letos organiziramo v Šentvidu pri Stični. Šola v Šentvidu nam je ljubeznivo odstopila prostore za izvedbo športnih tekmovanj. Zato bi se tudi na tem mestu zahvalil ravnatelju osnovne šole Šentvid za vso pomoč pri izvedbi baterijade.

V soboto zjutraj nas je pozdravil dež, ki je napovedoval nove probleme za izvedbo tega srečanja. Na srečo se je že ob osmi uri prikazalo sonce

izza oblakov in nas organizatorje malo potolažilo. V šoli smo na hitro pripravili vse potrebno za svečani sprejem gostov iz Zagreba in Gospića. Pričetek tega srečanja je bil predviden ob 11. uri. Gostje iz Croatie so prišli v Šentvid že uro prej zaradi bojazni, da se tekmovanja ne bi zavlekla preko 15. ure, ko je bila po televiziji nogometna tekma Jugoslavije : Wels. Pri vходу na igrišče za nogomet je vse sodelujoče pozdravljala 7 m dolg napis: Dobrodošli na Baterijadi. Po kratkem nagovoru in zakuski so se začela tekmovanja. Tekmovali smo v petih disciplinah: mali nogomet, streljanje moški, streljanje ženske, kegljanje in šah. Tekmovalci v kegljanju so takoj z avtobusom odšli v Grosuplje na keg-

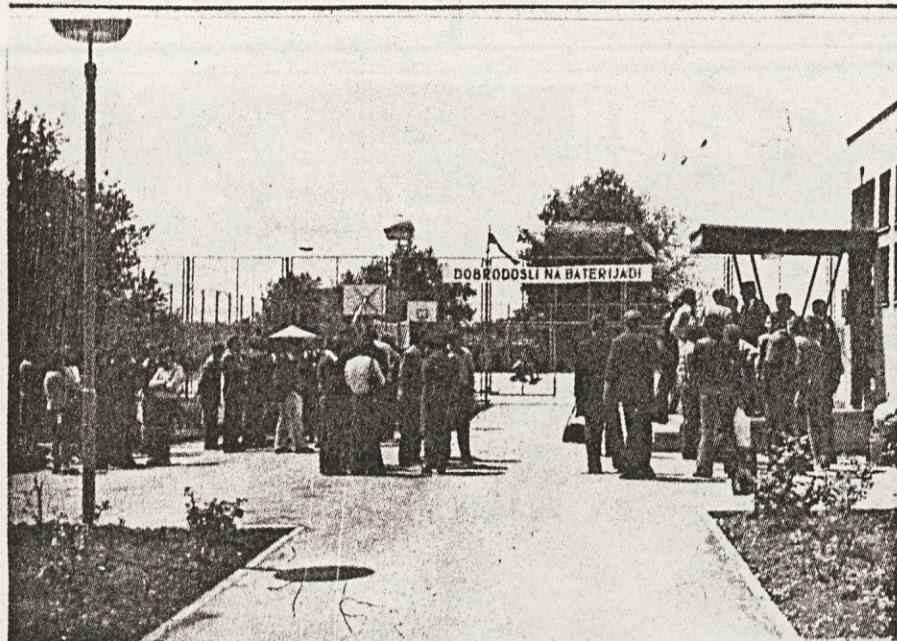

Nogometaši Zmaja na baterijadi

ljišče, kjer so imeli svoj nastop. Tekmovanja v šoli so potekala po programu. Pri naših nogometaških je bilo po prvi izgubljeni tekmi s Croatia nekaj razburjenja, toda po drugi dobljeni tekmi s Teslo se je razburjenje poleglo. Gledalcev pa je bilo pri nogometaških največ, saj je kar precej mladine iz Šentvida ogledalo te privlačne tekme. Sodnik Rado je bil res po rasti najmanjši, je bil pa zato toliko bolj avtoritativen in je vse tekme brez večjih zapletov pripeljal do konca. Zato je dobil po tekmah in na slavnostnem zaključku več pohval za dobro vodenje tekem.

Tekmovanje v šahu se je odvijalo v večji tišini, slišati je bilo le uderjanje po šahovski uri, s katero so šahisti beležili čas igranja. Od naših šahistov se je najbolje odrezal Slemnik, ki je premagal oba svoja tekmece. Drugače so pa bili šahisti slabši del naše športne odprave.

Strelci so dobro nareševali tarče, toda vseeno so bili za nekaj krogov prekratki za osvojitev prvega mesta. Mo-

Šola v Šentvidu pri Stični je nudila prostore za tekmovanja

goče se je poznala odsotnost najboljšega strelca tovarne Podržaja, ki pa zaradi služenja vojaškega roka ni mogel okrepiti naše ekipe. Dobro pa sta se odrezala Alibegović Fadil, ki je tudi vodil celotno strelsko tekmovanje in Metod, saj sta med posamezniki zasedla tretje in četrto mesto.

Pri strelkah se je odlikovala Brigita, saj je šla v korak z znanima Zagrebškima strelkama. Pa tudi Tatjana in Marija sta svoj nastop solidno opravili.

Kegljanje je bil naš adut v teh športnih igrah, kar so naši kegljači na čelu z Bogotom dokazali in edini osvojili prvo mesto. Naš najboljši kegljač je bil Stane, toda vseeno ga je posamezno prehitel tekmovalac iz Gospiča.

Do tretje ure so bila vsa tekmovanja končana, pa smo nestrpno sedli pred televizor, da smo si ogledali nogometno tekmo Jugoslavija - Wels. Res je bilo nekaj predstavnic ženskega spola nezadovoljnih, toda za večino udeležencev je bil pogoj, da jim pripravimo televizor in smo tej njihovi želji ustregli.

Po tekmi smo se z avtobusi odpravili v gostilno Štorovje, kjer so nas takoj postregli s predjedjo: suho klobaso in narezkom. Tako so si udeleženci malo opomogli in začeli smo s slavnostnim delom bateriade - proglasitvijo zmagovalcev in razglasitvijo rezultatov.

Za prvo mesto ekipno smo pripravili ličen pokal z vgraviranim doseženim mestom. Drugoplasirana ekipa je dobila lepo slovensko majolko, tretje uvrščena ekipa pa lesen krožnik z izžganim slovenskim

motivom - narodno nošo.

Najboljši tekmovalci posamezno pa so dobili v dar steklenico medice.

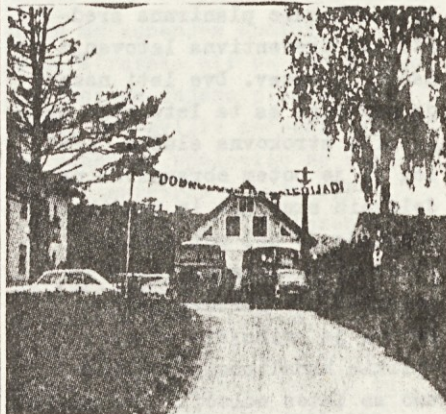
Po podelitvi smo nadaljevali s slavnostno večerjo, kjer je bilo izrečenih nekaj pohvalnih besed, pa tudi nekaj kritik na račun letošnje baterijade. Po nekaj kozarcih pijače se je na vse pozabilo in kmalu je pesem prevladovala v gostilniških prostorih. Pa tudi orkester iz Dolenjskih Toplic je pripomogel k hitrejšemu sklepanju prijateljstva, saj so se tekmovalci kmalu pomešali med seboj in veselo zaplesali po dvorišču. Nekaj udeležencev iz Zmaja se je kmalu po večerji odpravilo proti domu /najbrž so imeli doma policijsko uro/. Po 22. uri so se gostje iz Zagreba odpravili proti domu, iz Gospiča pa proti Polževem, kjer so prespali in nasled-

nji dan nadaljevali pot proti Postojni, da si ogledajo še Postojnsko jamo.

Mislim, da je Bateriada opravila svoj namen, zbližanje in sklepanje prijateljstva med delavci baterijskih tovarn in krepitev tovarištva med bratskimi narodi.

Zapisal:

Cerar Lojze

Dobrodošli na baterijadi. Transparent nad cesto v Šentvidu

Tekmovanje v šahu. Na levi Nerat Anton in na desni Drčar Jernej.

Športne rezultate objavljamo na strani 27

Trenutek veselja ob razglasitvi rezultatov. Zmaj je drugi.

preventivna letovanja

V letošnjem letu, tako kot vsa leta nazaj, so bila v skladu skupne porabe planirana sredstva za preventivna letovanja naših delavcev. Dve leti nazaj je predloge za ta letovanja pripravila strokovna služba, predlog se je potem obravnaval na delovnih skupinah in sindikatu, nazadnje je bil potrjen na svetu za medsebojna razmerja delavcev v združenem delu. Ker pa je prihajalo do prevelikih kanalizacij predlogov, smo se letos odločili, da predlog pripravi strokovna služba skupaj z obratno zdravstveno ambulanto. Vendar pa so še vseeno delavci posamezno hodili k socialni delavki, češ, zakaj so dali tega in tega na letovanje (ker ima avto in je zdrav) ne pa njega, ker nima nič in je bolan. Vendar pa pritiskov na tiste, ki so bili predlagani ni bilo v takšni meri, kot leta nazaj.

Namen preventivnega letovanja je, da omogočimo lo dneveni počitek tistim delavcem, ki imajo nižji osebni dohodek, to je socialno ogroženim, delavcem, ki delajo na zdravju škodljivih delovnih mestih ter

delavcem ki so zdravstveno ogroženi.

Letos se bodo preventivnega letovanja udeležili naslednji delavci:

VERBIČ Amalija
ZAMAN Francka
REGVAR Marija
KOJIČ Zora
SIRNIK Alojz
VARGEK Kati
ŠTIGLEC Franjo
SLAVIČEK Kati
ŠALJA Nasuf
KRAŠEVEC Pepca
ROBIDA Jožefa
ULČAR Fani
JUGOVIČ Milena
KASTELIC Anica
ZORC Genovefa
IKIČ Olga
JAMNIK Jožica
GROŠELJ Marija

GRČA Marija
POKOVEC Dušan
ŠVIGELJ Dragica
GROŠELJ Oto
GERDINA Anton
SREBRNJAK Ivanka
GRABNAR Alojz
BREMEC Danica
ŠTIRN Viktor
ČEŠNOVAR Pavla
ULČAR Franc
GRDEN Franc
LOŽAR Jože
OMAHEN
JERLAH Cilka
LEVANČIČ Kati
REBIČ Marija
KAVAŠ Marija
STEFANOVIČ Ikonija
RIŠTEVSKI Zagorka
PETELIN Urška
ŽINKO Elza
BERČAN Terezija
HASANAGIČ Seveda
PUC Ana
STRAH Agata
PETEK Rozina
RUS Marija
KNEŽEVIČ Grozdana
FILIPOVSKA Fani

S.O.B.

**pišite v
naš glas**

Povezovanje mošnjčkov R 10 /C/ na "francoski" stroj v Šentvidu

bolezen našega časa

Doc.dr.sc.dr. Andrej
Kocijan, specialist-ginekolog

RAK NOŽNICE IN ZUNANJEGA SPOLOVILA

Bolje, da obiščete zdravnika danes
kot jutri.

Rak v nožnici in na zunanjem spolovilu se pri ženskah razmerno redko pojavlja. Najdemo ga v 6 do 7 odstotkih vsega raka na ženskih rodilih in spolovilih. Kljub redkosti raka na teh organih moramo biti vendarle pozorni, da ga, če se ta pojavi, čimprej odkrijemo. Nožničnega raka ni lahko odkriti, saj raste zahrbtno v nožnici, skrit našim očem, ženski pa na začetku ne dela nobenih težav. Raka na zunanjem spolovilu pa lahko vidimo že od samega začetka, tako kot raka na koži, in ga torej lahko zgodaj odkrijemo.

Raka nožnice najdemo navadno med 40 in 65 letom starosti. Nastane pri ženskah, ki so imele že prej kakšne spremembe v nožnici: odrgnine po pesarjih, brazgotine po porodih ter razjede zaradi različnih vnetij (npr. pri spolnih boleznih, tuberkulozi ali drugih pogostnih vnetjih nožnične sluznice). Ženska, ki se ji razvija rak v nožnici, lahko kmalu opazi močnejše belo perilo. Kasneje opazi na perilu krvave srge ali šibkejša krvavitve, podobne vodi izpranega mesa, ne redko pa se krvavitvam pridruži še občutek tujka v nožnici. Krvavitve so sveda neredne, brez zveze z mesečnim perilom in zlasti pogostne pri spolnem občevanju. Sprva majhna zatrdlina v nožnici navadno hitro razpade v razjedo; rakava razjeda pa prodira v okolišno tkivo in organe - v črevo, mehur in tudi zunaj male medenice. Zasevki se najraje najprej zasejajo v bezgavke v dimljah in drugod v medenici.

Raka v nožnici zdravimo navadno tako, da vstavimo v nožnico radij, če pa prodre rak že v okolje, obsevamo obolelo mesto od zunaj z žarki radioaktivnega kobalta.

Včasih nam pomaga pri zdravljenju tudi nož, vendar dajemo prednost radioterapiji. Če rak še ni posebno razvit, je možno dokončno ozdravljenje. Vzrok slabih uspehov je predvsem to, da ženske prihajajo na zdravljenje pozno, dostikrat šele tedaj, ko je rak že zajel zadnje črevo in mehur.

Rak na zunanjem spolovilu se pojavi sprva kot zatrdlina, brazdica ali razjeda, ki ne boli, temveč povzroča morda le nenehne neprijetne občutke: srbi, peče ali solzi. Neozdravljena novotvorba se kasneje razbohoti, hkrati pa se širi v sosednje in globlje ležeče organe: nožnico, v mehur in danko ter v bezgavke v dimljah.

Raka na zunanjem spolovilu najdemo najpogostejše pri ženskah od 60 let starosti navzgor, redkeje pri mlajših. Razvije se zlasti rad pri ženskah, ki so higiensko zanemarjene. Opažamo, da se razvije najraje iz že poprej spremenjene kože ali sluznice: na razjedah po vnetjih ali brazgotinah po poškodbah ter na starostno spreminjeni koži in sluznici.

Raka na zunanjem spolovilu zdravimo kirurško ali pa radiološko. Operacijam dajemo prednost. Lahko ozdravljiv začetni rak na zunanjem spolovilu se zanemaren sprevrže v hudo oziroma neozdravljivo bolezen.

Za raka nožnice in zunanjega spolovila lahko trdimo, da ga pripelje do neozdravljivega stanja nepazljivost bolnic in zanemarjanje opozorilnih znamenj, kot so: iztok, neredne krvavitve, srbenje, pekoče bolečine in pa sveda opuščanje rednih vsakoletnih zdravniških pregledov, ki so za zgodnje odkrivanje raka na ženskih spolovilih in rodilih prepotrebni že kar od 25 leta starosti dalje.

Če smo že sami malomarni v opazovanju lastnih bolezenskih sprememb, prepustimo to skrb vsaj zdravniku.

V Sloveniji zabeležimo na leto okoli 25 novih primerov teh dveh rakavih obolenj. Žal pa je več kot polovica od teh že tako razširjenih, da je uspešnost zdravljenja dvomljiva. Številka sicer res ni velika, glede na možne hude posledice pa naj se ob tem zamisli vsaka Slovenka: Bolje, da obiščem zdravnika danes kot jutri, da ne bo prepozno.

/ naslednja stran /

bolezen našega časa

RAK NA JAJČNIKI IN JAJCEVODIH

Prof.dr.sc.dr. Rado
Poljanšek, ginekolog-onkolog

Jajčnik je organ z zelo pomembno reprodukcijsko nalogo. Stavljajo ga raznovrstne celice, ki imajo izredno velike in raznotere sposobnosti. Zato se iz jajčnikovih celic lahko razvije zelo veliko različnih tvorbo ali bul. Več kakor vsaka peta izmed teh bul je zločesta - rak!

Rak jajčnikov zavzema več kot 15 odstotkov vseh raka-vih sprememb ženskih spolovil. Register raka za Slovenijo kaže vsako leto več na novo ugotovljenih primerov raka na jajčnikih. Leta 1950 jih je registriral 41, leta 1955 61, leta 1965 83, leta 1966 106, leta 1972 pa že kar 118 primerov. Rak na jajčnikih se lahko prične razvijati v vsaki starosti, vendar je največje število bolnic, ki se pridejo prvič zdraviti, starih od 45 do 65 let.

Bolezen se začne in napreduje zelo dolgo brez znamenj in skoro ne povzroča težav. Zaradi lege jajčnikov v osrednjem delu spodnje trebušne votline in zaradi jajčnikove enake trdote kot jo imajo drugi organi v mali medenici, začetne spremembe na jajčnikih z običajnimi zdravniškimi pregledi le s težavo ugotovimo. Zato prihajajo bolnice z rakom na jajčnikih pozno k zdravniku in zato splošni zdravniški pregled le redko odkrije bolezen v začetku ali v zgodnji razvojni stopnji. Tako prihajajo bolnice na zdravljenje povečini v poznem, napredovanem stadiju bolezni. Uspešnost zdravljenja je tudi pri sedanjih medicinskih znanostih od-

visna predvsem in skoraj edino od stopnje razširjenosti bolezni ob pričetku zdravljenja. Zato bomo uspehe zdravljenja izboljšali le, če bo vsaka ženska po 30. letu starosti prihajala dvakrat na leto na ginekološke preiskave, četudi bi se počutila zdravo!

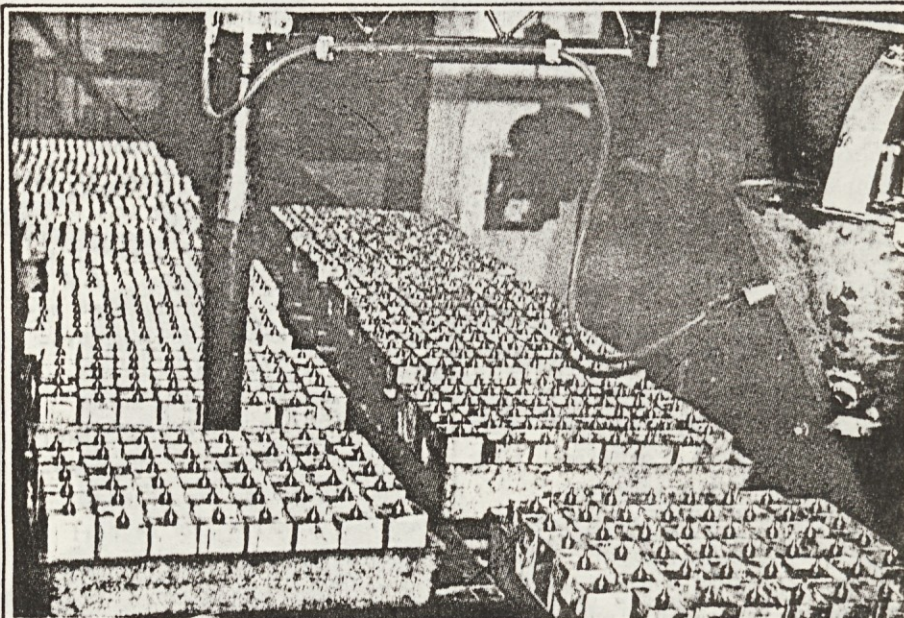
Opozorilna znamenja

Le poredkoma se pojavijo pri začetnem napredovanju raka na jajčnikih nevšečnosti - nekakšna opozorilna znamenja. To so sprva neznačilna in ne povzročajo tolikšnih motenj, da

bi jih bolnice ne mogle prenašati ali da bi zaradi njih iskale zdravniško pomoč. Nanje bomo opozorili zaradi boljše osveščenosti naših žensk, da si bodo tudi take nevšečnosti pravilno tolmačile in zanje poiskale čimprej razjasnitev pri zdravniku. Take nevšečnosti so: napetost v trebuhu, ki se trajno povečuje in je od menstrualnega ciklusa neodvisna; nerednosti v zvezi z menstruacijo, ki postajajo vedno bolj izrazite; tope bolečine v

spodnjem delu trebuha, ki so stalne in se povečujejo; bolečine v spodnjem delu trebuha, ki redno nastopajo pri težjem fizičnem delu. Težave pri izpraznjevanju črevesja in pri občevanju. Vsa ta znamenja ne pomenijo večje nevarnosti, če se pojavijo enkratno ali pa samo pred perilom, sicer pa so lahko znamenje za nastajanje tule.

Ko se pojavijo izrazita in dobro zaznavna znamenja, kot so hitro naraščanje trebuha, pogostno tiščanje na vodo, težave pri izpraznjevanju mehurja, prebavne težave, predvsem zaprtja, hujšanje in stalno draženje na kašelj.

Elementi v fazi hermetiziranja z zalivno bitumensko maso

je bolezen navadno že zelo napredovala in se razsejala po organih trebušne votline in celo zunaj nje. Bula lahko zaradi velikosti potiska trebušne organe iz prirojene lege in moti njihovo delovanje. Tekočina, ki se pri tej razvojni stopnji bolezni pogosto nabira v trebušni in celo v prsni votlini, opisane težave še poveča. Seveda je uspešno zdravljenje v tako napredovalnem stanju bolezni nemogoče. Operativno ne moremo odstraniti vsega rakavega tkiva, druga zdravljenja pa imajo pri tej vrsti raka le začasen ali samo blažilen uspeh. Zato ponovno poudarjamo, da je tudi pri tej obliki raka, kot je pri raku nasploh, uspeh zdravljenja odvisen od stopnje razširjenosti bolezni v začetku zdravljenja.

Postopki za zgodnje odkrivanje bolezni

Poleg običajnega ginekološkega pregleda opravimo še pregled skozi črevo, ginekološki pregled v različnih položajih in pregled v narkozi. Bris in pregled izločkov iz nožnice ter iz maternice nam le redko pokaže pozitiven rezultat, to je rakave celice. Bolj zanesljive preiskave so pregled notranjosti trebušne votline s posebnim optičnim instrumentom - laparoskopom in rentgenske preiskave s kontrastnimi sredstvi. Če nam vse te preiskave na pojasnijo diagnoze, se odločimo, ne da bi odlašali, za poiskusno operacijo.

Zdravljenje

Vrste zdravljenja so: operacija, ionizirajoče obsevanje, citostatiki in kombinacije le-teh.

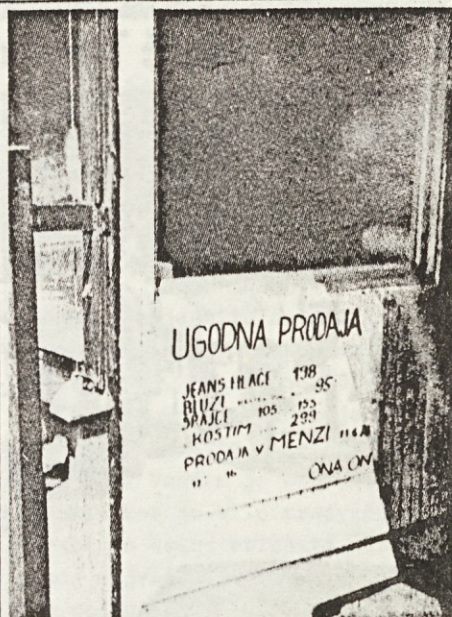
Vrsto zdravljenja izberemo predvsem po stopnji razširjenosti bolezni, po starosti ter po splošnem zdravstvenem stanju bolni-

ce in po histoloških značilnostih rakavih celic.

V začetnih stadijih vedno operiramo, pri napredovalni bolezni pa bolnico najprej obsevamo. Bolnico nato zdravimo še s citostatiki, in če je razsežnost bolezni po takem zdravljenju zmanjšala ter postala dostopna za operacijo, še operiramo. Najboljše uspehe imamo pri bolnicah, kjer smo začeli z zdravljenjem v začetku ali zgodnji razvojni dobi bolezni. Pri teh dosegamo petletno preživelost v več kot 80 odstotkih. Če začnemo zdraviti, ko se je bolezen že razširila po trebušnih organih, je odstotek 5-letnih preživetij znatno manjši, to je okoli 15 odstotkov.

Pri bolnicah, ki smo jih začeli zdraviti, ko se je bolezen razširila že zunaj trebušne votline, npr. v prsno votlino, 5 let preživi le malokatera. Uspehi zdravljenja začetnega stanja bolezni so se izboljšali, ko smo po operaciji začeli vbri-
zgavati v trebušno votlino radioaktivno zlato Au. Uspehi napredovalne bolezni pa so se nekoliko izboljšali po tem, ko smo pri ponovnih operacijah začeli odstranjevati čimveč rakavega tkiva in nato zdravljenje vztrajno nadaljevali s citostatiki.

Rak na jajcevodih je mnogo manj pogosten. Med raki na ženskih spolovilih odpade nanj komaj pol odstotka. V začetku bolezni tudi ta nima znamenj. Pri napredovanju pa se lahko kmalu pojavi znamenje, ki je za raka na jajcevodih zelo značilno, ni pa obvezno. To je precej tekoč iztok, rumenkasto jantarske barve. Pojavi se v nožnici in počasi narašča. Vsa druga znamenja so enaka kot pri raku na jajčnikih. Pri postopku za zgodnje odkrivanje in spoz-

Trgovina prihaja "na dom".
O tem nas že ob vratarnici
obvešča reklamni letak.

navanje raka na jajcevodih dobimo v brisu iz nožnice sluzi pogostejše rakave celice. Zdravimo predvsem operativno. Obsevanje z ionizirajočimi žarki in zdravljenje s kemoterapevtiki je znatno manj uspešno.

Če hočemo izboljšati uspehe zdravljenja raka na jajčnikih in jajcevodih, moramo pričeti zdraviti bolezen v začetku. To pa je odvisno od zdravstvene prosvetljenosti naših žensk bolj kot od drugih zdravstvenih dejavnikov. Zato so tako važne redne polletne ali vsaj letne ginekološke preiskave.

U s p e h e z d r a v l j e n j a b o m o i z b o l j š a l i , č e b o v s a k a ž e n s k a p o 30. l e t u s t a r o s t i p r i h a j a l a d v a k r a t l e t n o n a g i n e k o l o š k e p r e i s k a v e .

Dalje prihodnjič

Zmaj za pomoč Tolmincem

Zmajev kombi je pripeljal baterije. Na sliki: pred štabom civilne zaščite v Tolminu.

V zadnji številki našega glasila smo čitali sestavek z naslovom NAŠA SOLIDARNOST, v katerem je Petavs Maks nanizal nekaj vtisov s potresnega področja na Tolminskem, ko sta s šoferjem kombija v torek 11. maja letos dostavila baterije in svetilke, kot prispevek Zmaja v vrednosti 20.458,40 dinarjev.

Tokrat pa naj še omenimo, da smo se tudi delavci v Zmaju odzvali akciji ISKRE, ki je organizirala zbiranje denarnih prispevkov za nakup stanovanjskih prikolic za sodelavce Iskre, ki jih je prizadejal potres. Ob tej priliki smo sodelavci Zmaja zbrali 4.527,60 dinarjev (šentvid 875,60 din). Velja pa na tem mestu pohvaliti finančno računovodski sektor, ki se je izkazal najbolje, z največjim odstotkom glede na število zaposlenih.

Verjetno bi akcija v celoti boljše uspela, če bi izvedli ustrežnejši pristop in pa, kar je zelo pomembno, pravočasno in ne s tolikšno zakašnitvijo po naravni katastrofi.

My

pismo iz brigade

Brkini 11. junija 1976. Dolga pot nas je čakala, ko smo se v nedeljo zbirali na Trgu osvoboditve. Marsikdo je z radostjo v srcu čakal na trenutek, ko ga bodo Brkini in brkinski ljudje spet sprejeli v svojo sredino. Vedeli smo, da nas ne bodo razočarali in res so nas sprejeli tako kot med NOB partizane.

V letu, ki je minilo, so delovne akcije pustile pečat svojega dela. Vodovod, nova in razširjena cesta, avtobusna povezava so samo del sprememb, ki so nastale s prihodom mladinskih delovnih brigad.

Odnos domačinov do brigadirjev se je spremenil. Sprejeli so nas kakor sinove, kakor ljudi, ki prinašajo pozitivne spremembe in ki poživljajo skromno životarjenje. Po Tatrach je spet zadonela brigadirska pesem. Oživel je brigadirsko naselje in z njim vsa vas. Spet so zagoreli taborni kresovi in vrstili

so se kulturni programi. V pozni noči pa je vse zamrlo, toda ne za dolgo.

Že zgodaj zjutraj se je po naselju razlegel vrvež in pričel se je normalni delovni dan. S trase in od vsepovsod je veselo odmevala pesem, pesem brigad mladih, ki so gradili in bodo še gradili naša nerazvita področja, da bodo tudi po tej strani enakopravna ostalim krajem v Sloveniji.

Tako bo vseh 21 dni, kolikor časa traja izmena brigade. Vse se bo ponavljalo pet let. Le tako se bo naša samoupravna socialistična družba oddolžila Brkinom in tamkajšnjim prebivalcem, ki so med NOB velikodušno in zavestno pomagali slovenskim partizanom.

Petavs Maks

športni rezultati baterijade

Mali nogomet:

Zmaj : Croatia 0 : 4
Croatia : Tesla 1 : 0
Zmaj : Tesla 4 : 1

I. mesto Croatia
II. mesto Zmaj
III. mesto Tesla

Streljanje moški:

I. mesto Croatia 764 krogov
II. mesto Zmaj 678 krogov
III. mesto Tesla 528 krogov

Streljanje ženske:

I. mesto Croatia 429 krogov
II. mesto Zmaj 376 krogov
III. mesto Tesla 302 krogov

Šah:

Tesla : Croatia 3:2
Tesla : Zmaj 3:2
Zmaj : Croatia 1,5:3,5

I. mesto Tesla
II. mesto Croatia
III. mesto Zmaj

Kegljanje:

I. mesto Zmaj
II. mesto Tesla
III. mesto Croatia

Skupna uvrstitev na Baterijadi 76

I. mesto	Croatia	19 točk
II. mesto	Zmaj	15 točk
III. mesto	Tesla	11 točk

Croatia pred Zmajem

(ro) ŠENTVID PRI STIČNI, 29. - Na 8. športnih igrah baterijcev so imeli največ uspeha predstavniki zagrebške Croatie. Na drugo mesto so je uvrstil ljubljanski Zmaj, tretji pa so bili predstavniki Nikole Tesle iz Gospića.

V "Dnevniku z dne 29. maja smo z enotedensko zamudo prebrali tudi naslednjo informacijo:

(ro) ŠENTVID PRI STIČNI, 29. - Na 8. športnih igrah baterijcev so imeli največ uspeha predstavniki zagrebške Croatie. Na drugo mesto se je uvrstil ljubljanski Zmaj, tretji pa so bili predstavniki Nikole Tesle iz Gospića.

Izidi - kegljanje: Zmaj, Nikola Tesla, Croatia; streljanje moški: Croatia, Zmaj, Nikola Tesla; ženske: Croatia, Zmaj, Nikola Tesla; šah: Nikola Tesla, Croatia, Zmaj; mali nogomet: Croatia, Zmaj, Nikola Tesla.

Najboljši so prejeli pokale in priznanja, ki jih je podelil direktor tovarne Zmaj Milan Slemnik.

uspeli smo

Pred nami je bila naloga, da v okviru IEZE organiziramo tekmovanje v kegljanju za moške in ženske.

Kegljanje je bilo na štiristeznem kegljišču v Tomačevem v četrtek 10. junija od 15. do 20.30 ure ter imeli večje in manjše težave že v začetku tekmovanja. Vendar je organizacija stekla kot je bilo predvideno. Treba je takoj priznati, da pripada največje priznanje za uspešno vodenje in organizacijo nasploh prav Bogotu Primcu ter tudi ostalim.

Je pa nekoliko težko za vse nas, ko ne razpolagamo z nikakršnimi finančnimi sredstvi v primeru takšnega predtekmovanja, kot je izbirna tekma desetih TOZD-ov branže ISKRA IEZE.

V prejšnjih letih so zastopali športniki le svoje matične TOZD-e, v letošnjem letu bo pa izbrana skupna reprezentanca v različnih panogah kot je nogomet, rokomet, košarka, streljanje, kegljanje, šah ter namizni tenis. ZMAJ bo sodeloval v namiznem tenisu, kegljanju, streljanju /moška in ženska ekipa/ ter šahu.

V reprezentanco branže IEZE so se uvrstili Končina Stane, Primo Bogo, Bolta Janez ter Držar Jernej v kegljanju, v streljanju pa Tratnik Janez in Bolte Metod ter Trobec Tatjana in Krisper Brigita. V predtekmovanju je bila najboljša od vseh nastopajočih v streljanju Trobec Tatjana s 150 krogi.

Naši tekmovalci so zelo skromni športniki in zato jim še toliko bolj pripada priznanje za njihov trud in prizadevanje.

Kaj več o športnih igrah ISKRJADI, ki bo 26. junija v Šentjerneju, pa bomo pisali v prihodnji številki glasila.

M. Bolte

baterijada pa takšna

Ko sem se tisti ponedeljek, dva dni po baterijadi pojavil v tovarni, me je bilo tako zelo aham, da bi se najraje pogreznil globoko v zemljo. Kajti, vseppek je bilo videti srečne in zadovoljne obraze in na vsakem vogalu v garderobi, za strojem, na stopnicah in drugod je bilo slišati besede o letošnji baterijadi, ki je na moč čudovito uspela proti vsem pričakovanjem.

Jaz pa sem molčal. Priznaval sem sebi, da sem ga krepko položil, ker se nisem udeležil letošnje baterijade v Šentvidu. Nisem bil prisoten, nisem mogel navijati za naše, nisem bil med mnogoštevilnimi, ki so ta dan med drugim praznovali tudi zmago nad vse uspešno Zmajev organiziranostjo poteka letošnjih športnih iger baterijcev Jugoslavije.

S sklonjeno glavo sem še isti dan prisostvoval sestanku pripravljalnega odbora za izvedbo baterijade. Prisluhnil sem...

"Tovarišice in tovariši! Ker je pri nas že običajna navada, da se vsak pripravljalni odbor za izvedbo neke akcije takoj po zaključku sestane z namenom, da eventuelne pomanjkljivosti zabeležimo in da jih v prihodnje ne ponovimo, poglejmo tudi mi, kako smo se uspeli držati našega planiranega protokola. Še preje pa lahko podčrtam dejstvo, da je naš pripravljalni odbor bil formiran s sodelavci različnih samoupravnih in družbeno političnih struktur tako, da nihče

ne bo mogel očitati, da je to privilegij enega samega foruma, kar zadeva priprav in organiziranja.

Moramo priznati," je nadaljeval predsednik odbora," da je bil naš scenarij izredno precizen, temeljito preštudiran do podrobnosti in zato v soboto 22. maja niti za minuto ni bilo nikakršnih odstopanj."

Ko sem takole poslušal same pohvalne besede predsednika, sem se rahlo uspaval in moje misli so odplavale na mesto prizorišča letošnje baterijade.

Šentvid pri Stični. Zastave, godba, cvetje, transparenti, pa reklama Zmaja na vsakem koraku in drugo. Vse je bilo na nogah. Dogodek, kakršnega še razen Kulturnega tedna še ni bilo v Šentvidu. Zbralo se je ljudi in trlo se je Zmajevcev in vedno znova so prihajali avtobusi. Fanfare so naznanile prihod športnikov in navijačev iz Zagreba in Gospiča. Dobrodošli v Šentvidu, v našem lepem kraju. Gostom so pionirji v narodnih nošah izročili šopke nageljnov, učenci osnovne šole, katere pokrovitelj je tovarna Zmaj, pa so v zboru zapeli dobrodošlico vsem gostom, ki so jo priredili prav v ta namen. Sledilo je še nekaj pozdravnih priložnostnih nagovorov, nato pa je bil ogled celotnega Šentvida, tega čudovito lepega kraja naše Dolenjske.

Potem pa se je začela glavna točka, začele so se športne igre. Kdo bo boljši, kdo bo

močnejši, spretnejši. Kdo bo zmagal, zasedel drugo in tretje mesto. Številni gledalci so se zvrstili v gruča, še največ jih je gledalo nogomet. Le kdo ne bi v tem okolišu navijal za ekipo Zmaja. Za vsak gol se je razlegel aplavz, da ga je bilo slišati daleč po Šentvidu. Gledalcev pa so je trlo, da je primanjkovalo prostora.

Igre so uspeli in o rezultatih lahko zveste na drugem mestu.

Prišel je zaključek, podelitev priznanj in pokalov. Bilo je slavnostno, svečano, da se ne da popisati. Kot ves dan so tudi tokrat brnele filmske kamere, "šklocali" so fotografski aparati in novinarske beležke so se krivile pod težo podatkov in vtisov in ni kaj reči, da se je naša informativno propagandna služba čudovito odrezala, kot je bilo predvideno po scenariju poteka zaključnega ceremonijala. Udeleženci baterijade, predvsem pa športniki so si izmenjavali spominska darilca in značke in nihče od gostov ni vprašal: a šta nam nudi ZMAJ.

Bilo je enkratno doživetje v tistem sobotnem, sončnem majskem dnevu in gledalci, naši sodelavci so bili tokrat upravičeno ponosni na ime organizatorja in gostitelja: tovarne ZMAJ.

Čudovite prisposode so v trenutku splahnele, ko me je zdramil glas predsednika pripravljalnega odbora rekoč:

"Tovarišice in tovariši! Tako smo slišali oceno priprav in izvedbe baterijade 1976 v organizaciji Zmaja in želimo, da se čez tri leta ponovno izkažemo."

Ko sem odhajal s sestanka, sem bil sproščen in sila zadovoljen, saj je bilo na letošnji baterijadi toliko Zmajevih navijačev, da me sploh pogrešali niso...

My

na dopustu nisi sam

Julij in avgust sta dva meseca, ko bodo v našem počitniškem domu v Bašaniji kapacitete v celoti zasedene. Vsakih deset dni se bodo izmenjevali gostje, spočiti in ogoreli bodo odhajali domov, na njihovo mesto pa bodo prihajali novi, utrujeni od dela za strojem, ki so ga pravkar zapustili. Vsako leto nekako ob tem času smo z mislimi že ob temeljitih pripravih in pričakovanju nečesa prijetnega, sproščenega, drugečnega načina življenja, katerega smisel je pridobivanje novih moči in poleta za delo ob povratku v tovarno.

Mnogo nas je, ki nosimo lepe spomine na preživete dneve na dopustih v preteklih letih. So pa tudi sence med njimi.

Kaj rado se zgodi in z užitkom kritiziramo kakšno pomanjkljivost v strežbi, hrani, organiziranosti. Kritiziramo zaradi različnih motivov, največkrat pa z namenom, da se pomanjkljivosti odpravijo.

Kaj pa ostalo? Ono drugo pomanjkljivost, ki jo povzročamo mi sami - to je mir.

Kaj radi trdimo, da naj ne hodi v prijetno družbo človek, ki ni družaben. In kaj bi veljalo reči za človeka, ki svojim sodelavcem, sostanovalcem na dopustu kvari razpoloženje, mu ne dovoli uživanja nočnega miru in ki nima niti trohice obzirnosti do sodeljudi.

Marsikdo izmed nas je v preteklih letih doživel nočne motnje, ker posamezniki (sicer redki) mislijo, da so sami na dopustu, da lahko počno, kar hočejo in navsezadnje so še užaljeni, če jih nekdo opozori na obzirnost.

Zakaj je treba vriskati ponoči, sosedom "ponujati" radio Luxemburg, imeti nočne debate ali že ob peti uri zjutraj "regljati" v sobi na ves glas.

Takoj je treba poudariti, da so to zelo, zelo redki posamezniki (kadar so) toda so in brez dvoma tudi letos bodo.

Mar se ne bi vsakdo izmed nas nekoliko zamislil, se

ozrl vase in vsaj sebi priznal, da mora nekoliko obdelati počitniški bonton, da bi se lažje vključil v družbo, katero si je izbral z vpisom za določeno izmeno.

Pa še to! Posameznike, ki "maltretirajo" svoje sodelavce na dopustu zaradi neumestnega odnosa do družbe, bi veljalo evidentirati in jih v tovarni na ustrezen način opozoriti ali celo opomniti na dvomljivo možnost prihodnjega letovanja v času, ko največje število delavcev želi uživati sonce, morje, mir in ne želi reganja in kvakanja v nepriernem času.

Že prizadeti

število zaposlenih

Proizvodni sektor Ljubljana

moških	68
ženek	133
Skupaj	201

Obrat Šentvid

moških	31
žensk	79
Skupaj	110

Skupne službe

moških	53
žensk	54
Skupaj	107

Dne 31. maja 1976 je bilo v tovarni Zmaj zaposlenih 418 delavcev, od tega 152 moških in 266 žensk.

kakšen mir neki, saj smo na dopustu

stroški naše malice

Januar 76: Ljubljana Komisija za prehrano med delovnim časom v tovarni Zmaj, je sklenila, da je višina regresa za toplo malico 250 din od 21.1.76 dalje. Vendar pa je bil 1.2.76 sprejet samouprawni sporazum o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in delitev osebnih dohodkov, kjer je regres za malico 250 din od 1.2.76 dalje. Ker smo v januarju tako planirali, smo porabili 61.608,80 din in smo prekoračili regres za malico po lanskoletnem planu na 15.177,60 dinarjev. Ker pa je komisija za prehrano računala regres za malico s 1.1.76 po 250 din, v bistvu ni prekoračitve. 8 potnikom smo poslali salamo v skupni vrednosti 2.000 din. Več delavcev je v tem času delalo nadure, dobili so mrzle obroke v času nadur.

Februar 76:

Skupaj smo porabili za topli in mrzli obrok 51.809,80 din, ter poslali tudi dvem potnikom salamo v vrednosti 500 din. V obratu družbene prehrane smo skozi ves mesec jemali 230 toplih obrokov, tako da smo

pri toplem obroku prihranili 1.483,00 dinarjev. Ker je bolniški stalež v februarju za obrat Ljubljana in skupne službe 13,63 %, na delu ni bilo povprečno 41 delavcev.

Dejansko je bilo prisotnih 264 delavcev á 250 din mesečno za prehrano, je skupaj 66.000,00 dinarjev. Tako smo v mesecu februarju prihranili pri prehrani 13.690,20 din napram planiranemu.

Marec 76

V mesecu marcu smo porabili za prehrano 61.550,80 dinarjev. Ker nihče ni odjavil malice za naslednji dan, smo v obratu družbene prehrane naročili za 786,30 din več malic, kot pa je bilo prisotnih delavcev.

V mesecu marcu je bilo zaposlenih 304 delavcev, ob 14 % bolniškem staležu pa ni delalo povprečno 42 delavcev. Število dejansko prisotnih je 262 delavcev á 250 din za prehrano znaša skupno 65.550,00 din., torej smo v marcu prihranili 3.999,20 din.

Poraba sredstev za prehrano v mesecu januarju, februarju in marcu - obrat Šentvid pri Stični

V obratu Šentvid pri Stični se naroča topli obrok trikrat tedensko v obratu družbene prehrane Polževo po 12,00 din, dvakrat do trikrat tedensko pa se mrzli obrok pripravi v menzi. 8 delavcev /pri mlinu / vsak dan kupi obrok po 9,00 dinarjev. Skupaj je bilo v mesecu januarju porabljenega za prehrano v Šentvidu 18.981,00 dinarjev. Zaposlenih v Šentvidu je bilo 113 delavcev, odsotnost zaradi bolniške je bila 8 %, tako da se je dnevno hranilo 104 delavcev. Sredstva za prehrano so bila prekoračena za 3.381,00 din.

V februarju se je prehranjevalo 98 delavcev, ker je bil bolniški stalež 13 %, zaposlenih pa je bilo 112 delavcev. Za prehrano smo v februarju porabili 20.595,50 din, prihranek je bil 3.904,50 din napram planu.

V marcu smo v Šentvidu za prehrano porabili 21.364,50 din, prihranek je bil 3.385,50 din, prehranjevalo se je 99 delavcev, zaposlenih 112, bolniški stalež oz. odsotnost je bila 12 %.

Zaključek:

V mesecu januarju, februarju in marcu smo v obratu Šentvid in v Ljubljani porabili po izračunu /evidenci kuhinje/ 235.910,40 dinarjev, po evidenci finančno računovodskega sektorja pa 234.608,00 dinarjev. Pri napitku in kruhu smo prihranili 1.302,40 din. Če pa računamo koliko delavcev je bilo na delu in so imeli pravico do regresa, bi lahko za prehrano porabili 240.300,00 din. Dejansko smo porabili v teh treh mesecih 234.608,00 din.

S.O.B.

pričakoval vas je stol

TUDI POLETI JE POT NA STOL
2263 m ZELO PRIJETNA

Kot po stari navadi smo se tudi ta dan zbrali pod železniško uro. Joj, koliko planincev se zbira pod tem znakom! Vsake toliko časa pa pride k nam kakšen planinec, izgovori svoje geslo in se prepriča če je pri svojih. Naj povem še to, da se vsi med seboj vedno ne poznamo, zato včasih uporabljamo razna gesla. Poznavanje med seboj pride pozneje, največkrat na vlaku ali pa pred pohodom.

Tako, zbralo se nas je deset - enajsti pa je zaradi bolezni ostal doma (izostanek je opravičen - verjamemo tudi brez bolniškega lista). Za ta izlet smo izstopili dve postaji prej kakor prejšnjo soboto za Golico.

Naša končna postaja je bila Živornica. Tu smo jo mahkali po stari cesti, prečkali reko Završnico in nato zavili po ozki poti proti jezeru Završnica, od tu naprej pa v breg in po enourni hoji prispeli do Valvazorjevega doma. Dom je imenovan na čast slavnega pisca naše dežele Janeza Vajkarda Valvazorja.

Tu smo imeli obilen zajtrk, kajti do vrha ni bil v planu počitek z malico.

Odšli smo na pot. Na smerokazu je pisalo 3 ure hoda. To niti ni tako malo - pa vendar se da tudi v hudi zimi priti v enakem času na vrh.

Od Valvazorjevega doma smo za-

vili na Žirovniško planino, nato pa naprej mimo staj, kjer zavije naša pot levo navzgor proti vrhu. Po polurni hoji prideš do table kjer piše: "DRVA SO PRIPRAVLJENA ZA PREŠERNOVO KOČO NA STOLU in HVALA ZA POMOČ". Seveda pa je zelo malo takšnih planincev, ki bi šli na pot brez svojega tovora in zato se malokateri odloči še za drva. Toda med nami sta bila kar dva, ki sta imela zelo veliko kondicije in moči, zato sta si zadaj na nahrbtnik navezala še drva in jih prinesla na vrh.

Na Stol smo pridrveli v dveh urah, to se pravi, da smo prekoračili normo za eno uro, verjetno je tisti čas (3 ure) napisan za zimski čas.

Na vrhu pa je bila na žalost Prešernova koča zaprta (menda še niso mogli dobiti oskrbnika). Tako smo ostali tisti, ki delamo planinsko transverzalo

brez žiga in podpisa. Bomo šli pa še enkrat, ko bo bolj toplo in se bodo vrata Prešernove koče odvajala.

Na vrhu Stola, ki je visok 2236 m je lep razgled na Triglav, Golico in če je zelo lepo in čisto vreme se vidi tudi Grossglockner 3797 m v Avstriji. Ta vrh je tudi v mednarodni poti prijateljstva.

Nazaj pa smo se spustili po krajši poti, oziroma peljali smo se po snegu s tistim delom telesa, kjer dobiva hrbet drugo ime. Za takšno vožnjo je bilo v sedlu še kar precej snega. Res, da smo imeli malo mokre hlače, pa nič zato, saj pogovor pravi - bolje se je slabo peljati, kakor dobro hoditi.

Do Valvazorjevega doma pa so se nam zadnjice že posušile, pa tudi grlo je bilo že precej izsušeno, saj nam je vsem zmanjkalo mokrote v nahrbtnikih. Še sreča, da je bil dom odprt. Tu smo si pogasili žejo, napolnili želodce, se odpočili in jo mahkali v dolino k Završniškem jezeru. Ker pa voda za kopanje še ni bila pripravljena smo odšli naprej na železniško postajo na vlak in domov.

Brigita Krisper

Pisali smo že, da obstoja Planinsko društvo SATURNUS, sekcija ZMAJ. Zato se izletov v gore udeležujejo delavci obeh tovarn skupaj. Žal, tokrat opazimo na sliki le vodjo sekcije ZMAJ Krisper Brigito, čeprav je bil izlet organiziran po našem planu. Kje ste bili ljubitelji gora, da vas ni na sliki, posneti na Stolu

oddih med narcisami

Dolgo pričakovani izlet na Golico je za nami. Imeli smo prosto soboto in tako je skupina prijavljenih planincev in neplanincev čakala na kolodvoru pod uro na odhod vlaka za Jesenice. V sončnem in lepem jutru, dobro razpoloženi, je krenila skupina sedemnajstih ljudi Golici nasproti. Dogovorjeno je bilo, da opravimo tudi prvo peš hojo od Jesenic do prvega platoja na višini Okolice Doma pod Golico. Ta kraj in obližnje vasi se odlikujejo po idealnih smučiščih /Črni vrh in Španov vrh z žičnico/. Narcisne poljane ob edinstveni panorami Triglavskega pogorja z Golico v ozadju ter s prostiranimi smrekovimi gozdovi. Na Golico se pride z več strani. Ena od teh je lepa in dobra pot iz Jesenic, ki se iz zahodnega dela mesta pri Zdravstve.

nem domu odcepi desno proti severu mimo gostišča Erlah in naselja Prihodi /nekoč gostilna pri Jerci/ ter mimo spodnje postaje sedežnice v vas. Hodili smo eno uro in pol. Z nami je bila tudi najmlajša Tanja, stara komaj 3 leta in pol in še pet drugih nadobudnih pionirjev.

Drugi dostop je po transversali /peš poti/ iz vasi Hrušice. Čez strme senožeti vzhodno nad vasjo poteka kvišku pot na Preraz, kjer se svet prevali v dolino Jesenice. Zložno navzdol, nekaj minut do idilčne vasi Plavški rovt 890 m. Severno po ravnem, v grapo z ogromnim balvanom in naprej čez senožeti mimo kmeta Adamiča v Plani na Pod Golico, tu se hodi dve uri. Od tu je prekrasen pregled na Triglav in Škrlatico.

Doživeli smo prijetno srečanje s pionirji iz Nove Gorice. Bilo jih je okoli 100 in v starosti od 8 let pa tja do 12 ali 13. Na vrhu Golice je bil še ponekod sneg, tako ni bilo moč uživati ob pogledu na narcise /ključavnice/, ki so sicer v tem letnem času povsod. Pač pa smo uživali na vrhu, ko smo gledali drugo stran /Koroško/ lepa jezera Vrbsko in Osojako. Železniški predor pod Karavankami in prelepo pokrajino. Zaradi nizkih višin in kopačastih oblik so po vseh gorah obširne planine, okrog njih pa prostrani gozdovi. Pot do Golice je dobra in hoja ne utruja, čeravno je 4 ure hoda od Doma pod Golico. Je lahko dostopna, saj vodijo mnoge poti na vrh, le markacije so stare in ponekod obledele, ali pa jih ni.

V popoldanskih urah, smo se vračali v dolino po drugi strani do Javorniškega rovta. Tam je Dom Pristava, in hodi se do tja eno uro in pol do dve.

Potešili smo lakoto in žejo, nekateri najbolj vneti pa so zaplesali. Bližal se je večer in za nami je ostal eden najlepših izletov v gore Karavank saj je bil edinstven po tem, ker takrat cvetijo narcise.

Prihod ob 19.30 uri na železniško postajo Javornik je bil vesel ter spremljan s petjem, pesem ni zamrla vse do Ljubljane. Upam, da delim mišljenje vseh udeležencev tega izleta, da je ta dan bil lep in čudovit v taki naravi, kot se le malokje ponuja. Če bomo šli v gore.

Metod Bolte

Židane volje pred odhodom z Jesenic na Golico 29.maja /1936 m /

gibanje članstva

M A J

Sprejeti v delovno razmerje:

HOČEVAR Liljana, delavka na re-
žijskih delih za določen
čas od 4.5.76.

SATLER Justina, snažilka ob-
ratnih prostorov za nedolo-
čen čas od 4.5.76.

KRIŽ Pavle, voznik, za nedo-
ločen čas od 6.5.76.

ZELENOVIČ Boško, konstruktor v
tehnično razvojnem sektorju
za nedoločen čas od 13.5.76.

VRČEK Anka, analitik-statistik
v tehnično razvojnem sektorju
za nedoločen čas od 24.5.76
(prihod iz obrata šentvid).

Prenehalo delovno razmerje:

POVHE Marija, montiranje klo-
bučevinastih kapic 2R lo za
nedoločen čas dne 1.5.76.

občni zbor aktiva zveze borcev

Za torek 14. junija 76 je dose-
danji predsednik aktiva Zveze
borcev v Zmaju sklical občni
zbor, na katerem so pregledali
dosedanje delovanje ter obrav-
navali plan dela za naslednje
leto. Ker se je Rudolf Franc
upokojil, so izvolili za novega
predsednika Orožim Toneta ter
Nanut Ljubo za podpredsednico
aktiva ZB.

O samem občnem zboru bomo več
poročali v naslednjem glasilu.
-Ur.

KLJAIĆ Danica, delavka na re-
žijskih delih za določen
čas od 1.5.76.

VERNE Justina, merjenje baterij
3R 12 za nedoločen čas od
17.5.76.

GREGORC Mihaela, saldokontist
kupcev za nedoločen čas od
28.5.76.

LIEBER Bojana, referent v mar-
keting sektorju za nedoločen
čas, od 31.5.76.

PUH Janez, skladiščni delavec
v skladišču gotovih izdelkov,
za določen čas, od 31.5.76.

VRČEK Anka, etiketiranje baterij
6AF 22 za nedoločen čas
od 23.5.76 (odhod v obrat
Ljubljana).

postani

član

samopomoči

"NAŠ GLAS" Izdaja mesečno v na-
kladi 550 izvodov delovna skup-
nost tovarne "ZMAJ" Ljubljana.
Glasilo ureja uredniški odbor.
Odgovorni urednik: SMOLIČ Franc,
urednik: Marijan MAYER. Tisk:
Tiskarna KRESIJA, Ljubljana,
Adamič-Lundrovo nabrežje 2. Po
pristojnem mnenju št. 421-1/73
oporočeno plačila temeljnega
davka od prometa proizvodov.

rojstni dan

V MESECU JULIJU PRAZNUJEJO

Gabrijela DRAB

Anton OROŽIM

Marija HRANIČ

Cilka JERLAH

Amalija VERBIČ

Ana HAJDAROVIČ

Marija KERZNAR

Anton ŽAGAR

Stanislava RONČEVIČ

Brigita KRISPER

Ana KOLENC

Rozalija VIDIC

Nada JOVANOVIČ

Fani FILIPOVSKA

Majda ŽLEBNIK

Marija GRČA

Tončka KORELO

Ana ŽINKO

Momčilo MARTIČ

Dragica ŠVIGELJ

Anica NOVAK

Milena PETERLIN

Ilija VARDIČ

Martin BUTKOVIČ

Salih KOLUPČIČ

Anica KASTELIC

Anton GROJZDEK

Dragica STRAH

Ignac STRMOLE

Desanka ŽNIDARŠIČ

Vuka SIMIČ

Slavka ROVANŠEK

Anica MAURIN

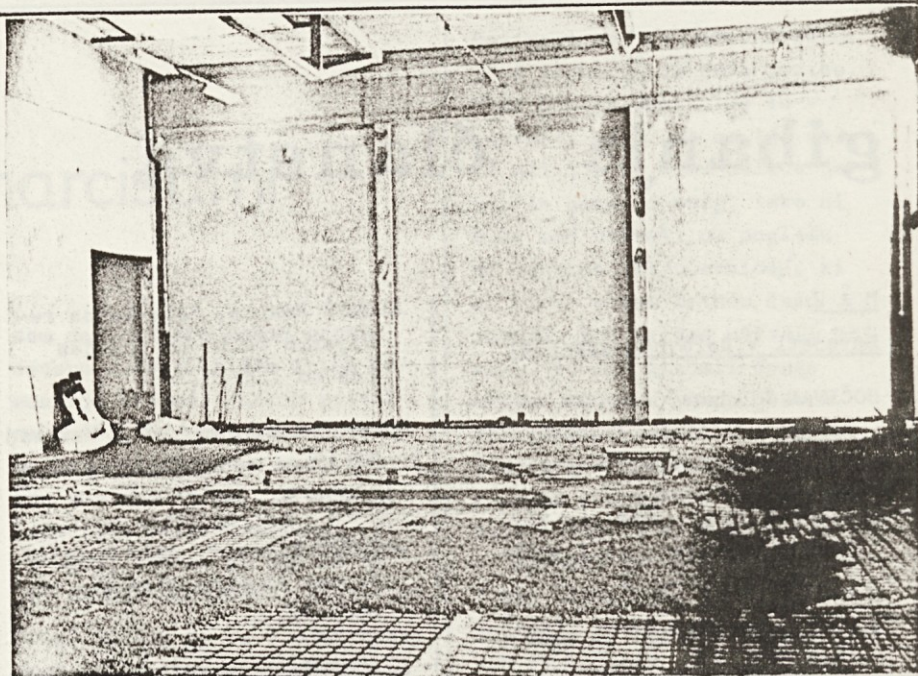
Frančiška GORIŠEK

Vojka ILIČ

čestitamo

zadnje novice z gradbišča

Dela potekajo po planu. Tako lahko pričakujemo, da bo 20. julija odšel zadnji delavec z gradbišča, nam je povedal delovodja Jovanovič. Upam, da bodo

obrniki držali besedo in vsa opravila končali v roku, čeprav so že v začetku vidne nekatere težave. Vendar so električarji v polnem tempu dela. Z delom so začeli še pleskarji, steklarji, montažerji oken, vodovodna inštalacija pa čaka na priključek mestnega omrežja.

Še pred tehničnim prevzemom objekta smo v tej fazi že začeli s posameznimi inšpektorji opravljati takoimenovane predkolavdacije, je povedal štok Žarko, pomočnik direktorja. To omogoča pravočasno odpravljanje eventualnih pomanjkljivosti.

Novozgrajene prostore bomo predvidoma po končanih dopustih začeli koristno uporabljati. Marketing sektor pa že ima nalogo za optimalno rešitev koriščenja skladiščnih prostorov za naše surovine in izdelke, o čemer bomo podrobneje pisali prihodnjč.

My

Od zgoraj navzdol: polaganje armiranega betona, napeljava električnih vodov, vodovodne in kanalizacijske cevi pred zasipavanjem.

